

STORTINGET

Innst. 657 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 200 S (2020–2021)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2021 m.m.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Regjeringen har fremmet en proposisjon med forslag til jordbruksoppgjør for 2021–2022 basert på statens tilbud i jordbruksoppgjøret 2021, etter at jordbrukets forhandlingsutvalg brøt forhandlingene 6. mai 2021, jf. vedlegg 2 og 3 i proposisjonen.

Jordbruksoppgjøret i 2021 gjelder forslag til bevilgninger over statsbudsjettets kap. 1150 for kalenderåret 2022, og forslag til omdisponeringer innenfor vedtatt budsjett for 2021. Videre omfatter oppgjøret målpriser for perioden 1. juli 2021 til 30. juni 2022 og enkelte andre bestemmelser.

Kapittel 2–5 i proposisjonen omtaler det politiske grunnlaget og en del utviklingstrekk som bakgrunn og ytre rammer for forhandlingene. Kapittel 6 gjengir hovedtrekkene i regjeringens forslag til jordbruksoppgjør, og kapittel 7 går nærmere inn på noen sentrale politikk-områder. Kapittel 8 omtaler overførte og innsparte midler, og forslag til omdisponering av disse, samt detaljerte forslag til bevilgninger på de enkelte ordningene i 2022.

Den økonomiske politikken og utviklingen i norsk økonomi er omtalt i punkt 1.6 i proposisjonen.

Den 6. februar 2018 vedtok Stortinget å be regjeringen legge frem en oppdatert jordvernstrategi, jf. vedtak nr. 444 (2017–2018). I Prop. 1 S (2018–2019) Statsbud-

sjettet 2019 for Landbruks- og matdepartementet la regjeringen frem en oppdatert strategi. Senere varslet regjeringen at den ville komme tilbake med en vurdering av målet for årlig omdisponering og ny oppdatering av jordvernstrategien når tallene for 2020 forelå. Landbruks- og matdepartementet har valgt å legge frem den oppdaterte jordvernstrategien i årets proposisjonen om jordbruksoppgjøret. Det vises til omtalen i vedlegg 4 i proposisjonen, og til komiteens merknader nedenfor.

1.1.1 Grunnlaget for jordbruksforhandlingene i 2021

Grunnlaget for jordbruksforhandlingene i 2021 er regjeringens politiske plattform, Stortingets behandling av Prop. 118 S (2019–2020) i Innst. 380 S (2019–2020) og Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016–2017) Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon i Innst. 251 S (2016–2017). Det er lagt til grunn at oppfølgingen av Stortingets behandling av meldingen skal gjennomføres over tid.

Prosessen er gjennomført på grunnlag av Hovedavtalen, hvor formålsparagrafen lyder:

«Avtaleverket for jordbruket har til formål å regulere tiltak som er egnet til å fremme fastlagte mål for jordbruket, og som ikke er uttømmende regulert ved lov, stortingsvedtak eller forskrift.»

1.2 Gjennomføringen av forhandlingene

Jordbrukets krav ble lagt frem 27. april 2021. Statens tilbud ble lagt frem 4. mai. Den 5. mai var det et statusmøte mellom statens forhandlingsleder og lederne for jordbrukets organisasjoner. Staten var innstilt på å gå i forhandlinger med sikte på å inngå jordbruksavtale. Den 6. mai ble det i plenumsmøte konstatert at det på bakgrunn av jordbrukets tilbakemelding var brudd i

årets jordbruksforhandlinger. Regjeringens forslag til jordbruksoppgjør er derfor basert på statens tilbud i forhandlingene.

1.2.1 *Jordbrukets krav*

Jordbrukets forhandlingsutvalg viste i sitt krav til Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016–2017) i Innst. 251 S (2016–2017). Jordbruket krevde at oppgjøret la til rette for en gjennomsnittlig netto inntektsvekst fra 2021 før oppgjør, til 2022 på 48 700 kroner per årsverk (11,5 pst.). Inntektskravet var bygd opp slik at jordbruket først krevde inndekning av kostnadsveksten (772 mill. kroner) og så trakk fra inntekter på økte markedsmuligheter (138 mill. kroner). Deretter innebar kravet kronemessig lik utvikling som andre grupper (18 700 kroner per årsverk) og i tillegg en heving av inntektsnivået på 30 000 kroner per årsverk for å redusere inntektsforskjellen til andre grupper.

Med de tekniske forutsetningene jordbruket la til grunn, innebar jordbrukets krav en ramme på 2 114 mill. kroner. Kravet var finansiert med 717 mill. kroner i økte målpriser, en økning i bevilgningene over kap. 1150 på 1 220 mill. kroner, 32 mill. kroner i ledige midler på avtalen og 145 mill. kroner i økt verdi av jordbruksfradraget.

I tillegg til kravet om økt bevilgning over kap. 1150, krevde jordbruket en ekstraordinær investeringspakke for melk- og storfekjøttprodusentene som må legges om fra bås fjøs til løsdrifts fjøs innen 2034 som følge av Stortingets vedtak i 2004. Jordbrukets forhandlingsutvalg krevde at dette vedtaket skulle følges opp gjennom en ekstraordinær og flerårig investeringspakke over statsbudsjettet, og at omfanget av investeringspakken skulle settes til 450 mill. kroner i 2022.

Jordbruket la stor vekt på å følge opp føringene fra Stortinget ved behandlingen av Meld. St. 11 (2016–2017), og særlig at en samlet næringskomité pekte på at inntektsmålet skal være å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet, jf. kapittel 1.4 i proposisjonen. I tillegg til inntekt og ekstraordinær investeringspakke for melk- og storfeproduksjon, var jordbrukets hovedprioriteringer økt norskandel, både i fôr og mat, styrkede velferdsordninger og klimavennlig og bærekraftig matproduksjon.

Jordbruket krevde videre å reversere flere av strukturgrepene som er gjennomført siden 2014. Jordbruket ville blant annet innføre trappetrinn i arealtilskudd, tak på husdyrtilskudd samt gjøre flere større endringer i kvoteordningen for melk. I tillegg mente jordbrukets forhandlingsutvalg at det bør gjøres tilpasninger i grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene, slik at det i bedre grad fanger opp de økonomiske forholdene knyttet til næringsutøvere i jordbruket.

1.2.2 *Statens tilbud*

Statens forhandlingsutvalg la til grunn Granavolden-plattformen, Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016–2017) og Stortingets behandling av Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030. Tilbudet hadde en ramme på 962 mill. kroner, og la til rette for en gjennomsnittlig netto inntektsvekst fra 2021 før oppgjør, til 2022 på om lag 4,5 pst. (18 700 kroner). Rammen på 962 mill. kroner var høyere enn det som skal til for å legge til rette for en slik inntektsvekst. Fordi deler av midlene på rammen skal bidra til finansiering av klima- og miljøtiltak og en forsvarlig forvaltning av Landbrukets utviklingsfond, ble det ikke regnet inntektseffekt av hele rammebeløpet. Fra 2014 til før oppgjør 2021, har jordbruket hatt en inntektsutvikling på i underkant av 38 pst. Lønnsveksten for «andre grupper» ligger an til å bli 20,4 pst. i samme periode.

Rammen var finansiert med 400 mill. kroner i økte målpriser, 490 mill. kroner over kap. 1150, 32 mill. kroner i overførte midler og 40 mill. kroner i endret verdi av jordbruksfradraget.

Statens forhandlingsutvalg vektla i tilbudet at det innebar et betydelig bidrag for å oppfylle klimaavtalen mellom staten og jordbruket, og at investeringer i klimatiltak som skal bidra til utslippsreduksjoner, ble spesielt prioritert. Avsetningen som har klima- og miljøvirkning, ble foreslått økt med 238 mill. kroner fra 2021 til 2022. Videre innebar tilbudet en styrking av kapital-situasjonen i Landbrukets utviklingsfond. Innvilgningsrammen i fondet ble redusert med 17 mill. kroner, og satt til 1 691 mill. kroner samtidig som fondet ble økt med 83 mill. kroner.

Tilbudet fulgte opp regjeringens prioritering av distrikt og små- og mellomstore bruk, og la vekt på å stimulere til økt andel norsk fôr, både grovfôr, korn og proteinvækster. Staten prioriterte videre inntektsmuligheter i sektorer med markedspotensial som korn, frukt, grønt og potet. Som en videreføring av regjeringens vektlegging av velferdsordninger, foreslo staten å øke satsene og heve maksimalgrensen i tilskudd til avløsning ved ferie og fritid.

Som følge av diskusjonene rundt grunnlagsmaterialet foreslo statens forhandlingsutvalg at det settes ned et utvalg som skal drøfte og klargjøre prinsipper og metoder, samt muligheter og begrensninger, for måling av inntekter for jordbruket som sektor og for bønder som selvstendig næringsdrivende, samt grunnlag og forutsetninger for sammenligning av næringsinntekter med lønn for arbeidstakere.

1.2.3 *Det videre forløpet av forhandlingene*

Ved fremleggelse av statens tilbud tirsdag 4. mai 2021 uttrykte jordbrukets forhandlingsutvalg skuffelse både over at størrelsen på budsjettmidlene (bevilgningene over kap. 1150) var for lav og at staten ikke gikk inn

på flere forslagene jordbruket presenterte i sitt krav 27. april 2021. Fra staten ble det signalisert at tilbudet var et utgangspunkt for forhandlinger.

I plenumsmøte 6. mai 2021 meddelte Jordbrukets forhandlingsutvalg at de ikke kunne se at det var grunnlag for videre forhandlinger med basis i statens tilbud. Statens forhandlingsleder konstaterte at det var brudd i forhandlingene. Referat fra plenumsmøtet følger proposisjonen som vedlegg 2. Jordbrukets forhandlingsutvalg overleverte en ensidig dagsprotokoll som ble lagt ved referatet fra plenumsmøtet, jf. vedlegg 3 i proposisjonen.

1.3 Utviklingen i jordbruket

Kapittel 3 i proposisjonen belyser utviklingen i jordbruket opp mot de mål og retningslinjer Stortinget har fastsatt. For jordbrukere som selvstendige næringsdrivende, er det mange forhold, også utenfor forhandlingene, som påvirker inntektene og den løpende tilpasningen det enkelte år. Næringen vil oppleve årlige svingninger, f.eks. i avlinger og markedsforhold, også under ellers stabile politiske rammer. Dette ble særlig tydelig i 2018, da den tørre våren og sommeren hadde store konsekvenser for avlingene, og i 2020 og 2021 da koronapandemien medførte delvis stans i grensehandelen og redusert reising.

1.4 Utvikling i foredlings- og omsetningsledd

Jordbruks- og handelspolitiske forhold, markedsordninger og prisutvikling på råvarer har stor betydning både for næringsmiddelindustri og omsetning. Landbrukspolitikken, og utformingen av virkemidlene i jordbruksavtalen, må som følge av dette ha alle ledd i kjeden fra jord til bord som perspektiv. Matindustrien er Norges største industri, både regnet etter sysselsetting og etter verdiskaping. Sysselsettingen i matindustrien er mer enn dobbelt så stor som den nest største industrien i Norge, metallvareindustrien, ifølge industristatistikens næringsinndeling.

Betydelige deler av næringsmiddelindustrien foredler norskproduserte råvarer, samtidig som den i økende grad er eksponert for internasjonal konkurranse.

Utviklingen i foredlings- og omsetningsleddet er nærmere omtalt i kapittel 4 i proposisjonen.

1.5 Importvernet og internasjonale forhold

Handel er grunnleggende for økonomisk vekst og utvikling. Utviklingen over tid har gått i retning av reduserte handelsbarrierer og økt handel. De senere årene har det imidlertid generelt vært mindre fremdrift i liberaliserende prosesser. Handelspolitikken preges fortsatt av uløste problemer i WTO og handelskonflikter. Samtidig har flere land forhandlet frem nye handelsavtaler i 2020, deriblant Storbritannia og EU ved utgangen av året.

Siden Storbritannia trådte ut av EU 31. januar 2020, har Norge forhandlet sammen med Island om en avtale med Storbritannia om fremtidige handelsvilkår, inkludert for landbruk.

Norge forhandler også avtaler gjennom EFTA som påvirker markedsadgangen for landbruksvarer til Norge. Dette er omfattende forhandlinger som inkluderer en rekke forhandlingsområder.

Importvernet og internasjonale forhold er nærmere omtalt i kapittel 5 i proposisjonen.

1.6 Hovedtrekk i forslaget til jordbruksoppgjør

1.6.1 Mål og rammer for oppgjøret

Kapittel 1–5 i proposisjonen gjennomgår premissgrunnlaget for forhandlinger om ny jordbruksavtale. Videre er mål og rammer for oppgjøret omtalt i punkt 6.1, og grunnlagsmaterialet er drøftet i punkt 6.2 i proposisjonen.

1.6.2 Rammen

Etter noen år med stagnasjon og delvis tilbakegang i etterspørselen etter husdyrprodukter, har markedsinntektene i jordbruket igjen økt i 2020 og 2021. Det er stor usikkerhet om utviklingen til 2022, som dette oppgjøret skal legge rammebetingelser for. Det må legges til grunn at matmarkedene, grensehandelen og økonomien i stor grad normaliseres i 2022. Det vil antagelig medføre redusert etterspørsel og økte kostnader. Samtidig har Budsjettneemnda anslått en reduksjon igjen i arbeidsforbruket i 2022, som følge av normaliseringen i grøntsektoren og en fortsatt underliggende reduksjon i arbeidsforbruket i øvrige produksjoner.

Ved dimensjonering av rammen er det tatt utgangspunkt i anslag for utviklingen i jordbrukets produksjon, kostnadsutvikling, samt arbeidsforbruk og anslag på lønnsvekst, jf. tabell 6.1 i proposisjonen. For de makroøkonomiske størrelsene er i stor grad SSBs prognoser lagt til grunn. De tekniske forutsetningene om utviklingen fra 2021 til 2022 er de samme som Jordbrukets forhandlingsvalg benyttet i kravet. Prognosen om prisøkning på 2,6 pst. for varer som ikke har målpris kan synes optimistisk.

Det gir følgende anslag:

- Reduksjon i produksjonsvolum på 0,65 pst. fra 2021 til 2022.
- Prisøkning på 2,6 pst. i gjennomsnitt for inntektsposter som ikke er avtaleregulert.
- Reduksjon i volumet av ikke-varige driftsmidler med 0,9 pst.
- Prisøkning på jordbrukets ikke-varige driftsmidler på 1,8 pst.
- Kapitalslit og leasing er beregnet av Budsjettneemndas sekretariat med grunnlag i generell prisvekst, og SSBs prognose for renteøkning.

- Normalisert rentekostnad er beregnet med samme forutsetninger og økning i lånemassen til en samlet næringsgjeld på 62,4 mrd. kroner.
- I sum er det lagt til grunn en kostnadsvekst på 775 mill. kroner, som jordbruket kompenseres for, jf. tabell 6.1.
- 2,9 pst. reduksjon i arbeidsforbruk, som prognosert av Budsjettnemnda.
- 3,1 pst. lønnsøkning for lønnsmottagerne.

Budsjettnemndas prognose for reduksjon i arbeidsforbruket i 2022 på 2,9 pst. henger særlig sammen med at det i 2020 og 2021 ligger inne et forhøyet arbeidsforbruk i grøntsektoren, pga. pandemien. I 2022 forutsettes arbeidsforbruket per dekar i grøntsektoren å være normalisert. For øvrige produksjoner er det med støtte i modellberegninger anslått en reduksjon i arbeidsforbruket på 1,1 pst., bl.a. med grunnlag i SSBs landbruksundersøkelse i 2020. Dette er ikke et effektivitetskrav, men en teknisk prognose på utviklingen, som også henger sammen med prognosen om en reduksjon i produksjonen på 0,65 pst.

Med de tekniske anslagene vil det kunne legges til rette for samme prosentvise inntektsutvikling som andre grupper, fra det høye nivået i 2021 til 2022, med en ramme på 690 mill. kroner. I tillegg foreslås en økning i avtalerammen på 272 mill. kroner, slik at samlet ramme er 962 mill. kroner.

Forslaget legger til rette for en inntektsøkning i jordbruket fra 2021, før oppgjør, til 2022, på om lag 4 1/2 pst. (18 700 kroner). Dette legger til rette for at inntektsforskjellen mellom jordbruket og lønnsmottagerne reduseres vesentlig for hele perioden 2014–2022. Økningen i målprisene fra 1. juli 2021 gjør at noe av inntektsveksten tas ut allerede i inneværende år, og det resterende i 2022. På grunn av pandemien er det betydelig usikkerhet om prognosene for 2022.

Vanligvis regner avtalepartene inntektseffekt av hele rammen. Denne rammen er høyere enn det som skal til for å legge til rette for en inntektsvekst på 4 1/2 pst., for å bidra til finansiering av klima- og miljøtiltak og en forsvarlig forvaltning av Landbrukets utviklingsfond. Regjeringen mener det er nødvendig å intensivere klima- og miljøarbeidet i jordbruket, for å følge opp klimaavtalen og oppnå resultater tidlig i gjennomføringsperioden.

Det er ikke regnet inntektseffekt av 50 mill. kroner av økningen i bevilgningene. Det skyldes både kapitalstigningen i LUF og sterk prioritering av klima- og miljøtiltak. Bevilgningen til LUF foreslås økt med 83 mill. kroner. Innenfor Landbrukets utviklingsfond foreslås en sterk prioritering, som gir en økning i utbetaling på ordninger som utbetales til jordbruksforetakene på over 50 mill. kroner.

Regjeringen viser også til at i revidert nasjonalbudsjett er det for 2021 foreslått bevilget 40 mill. kroner til opplæring i grøntnæringen og 3,5 mill. kroner til CWD-tiltak.

Finansieringen av rammen går frem av tabell 6.2 i proposisjonen. Målprisene økes fra 1. juli 2021 med en årsvirkning på 400 mill. kroner. Fra 2020 er det om lag 32 mill. kroner i overførte midler, som ikke ligger inne i grunnlagsmaterialet fra Budsjettnemnda. Disse midlene disponeres som en del av rammen. Bevilgningen over kap. 1150 foreslås økt med 490 mill. kroner i 2022. Med prognosene i tabell 6.1 i proposisjonen vil verdien av jordbruksfradraget øke med 40 mill. kroner.

DISPONERINGER I 2021

På kap. 1150 er 62,3 mill. kroner disponible i 2021. Midlene disponeres til post 73 Pristilskudd korn, til prisnedskrivning og økt tilskudd til matkorn fra 1. juli 2021.

1.6.3 Fordeling på priser og tiltak

1.6.3.1 ØKNING I MÅLPRISENE

Det foreslås endringer i målprisene som vist i tabell 6.3 i proposisjonen. Målprisene foreslås økt innenfor en samlet ramme på 400 mill. kroner.

Næringsmiddelindustrien

Næringsmiddelindustriens konkurransekraft skal opprettholdes. Den foreslåtte bevilgningen til råvareprisordningen (post 70.12) skal ta hensyn til svingninger i volumer, endringer i internasjonale priser, endringer i målpriser og tilskuddsendringer som påvirker råvareprisene til industrien, samt virkninger som følge av mulige svingninger i valutakurser. Bevilgning til RÅK-industrien foreslås økt med 5,3 mill. kroner, som følge av prognosert bevilgningsbehov, inkludert økning i målprisene.

Målprisene for matkorn foreslås økt med 13 øre per kg. Prisnedskrivningstilskuddet til alt norsk korn og tilskudd til matkorn økes, slik at råvareprisen på matkorn øker marginalt.

1.6.3.2 ENDRING I BEVILGNINGER OVER AVTALEN

Bevilgningene på kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen, foreslås økt med 490 mill. kroner, jf. vedlegg 1 i proposisjonen. De foreslåtte bevilgningsendringene inkluderer både endringene som foreslås, og justeringer som følge av endret behov ved gjeldende satser.

1.6.3.3 UTSLAG PÅ REFERANSEBRUKENE

Budsjettnemndas sekretariat har beregnet det kvantumsfaste isolerte utslaget av pris- og tilskuddsendringer for 2022, inkludert forutsetninger om pris- og kostnadsendringer og økt utnyttning av jordbruksfradraget, som vist i tabell 6.1 og 6.2 i proposisjonen.

Tabell 6.4 i proposisjonen viser at inntektene varierer fra år til år, som følge av en rekke andre forhold enn jordbruksoppkjøret. Blant annet spiller periodisering av inntekter i regnskapet og ekstraordinære forhold inn, som for eksempel tørken i 2018, variasjon i etterbetaling på melkeprisen, kvoteoppkjøp og pandemien. Det er derfor også i referansebrukene nødvendig å vurdere endringene over flere år, jf. for eksempel melk som fra 2020 til 2022 har en beregnet inntektsvekst på 68 900 kroner per årsverk.

Som i jordbrukets krav ser utslagene noe svakere enn i gjennomsnittet i rammeoppsettet, blant annet på grunn av prioriteringer i fordelingen og at reduksjonen i arbeidsforbruket i Totalkalkylen i hovedsak gjelder grøntsektoren. Ekstraordinært høyt arbeidsforbruk i grøntsektoren i 2020 og 2021 er forutsatt å falle bort i 2022. På referansebrukene gjelder det bare brukene med frukt og bær og grønn saker.

1.6.4 Andre hovedpunkter

ET BETYDELIG BIDRAG FOR Å OPPFYLLE KLIMAAVTALEN

Et viktig grunnlag for den foreslåtte økonomiske rammen er å bidra til å nå målene i klimaavtalen, og at tiltak iverksettes raskt for å få resultater tidlig i perioden. Det foreslås en betydelig styrking av klima- og miljø satsingen i jordbruksavtalen, spesielt prioriteres investeringer i klimatiltak som skal bidra til utslippsreduksjoner. Denne satsingen skal bidra til å følge opp klimaavtalen mellom regjeringen og organisasjonene i jordbruket og arbeidet med å nå andre miljømål, eksempelvis innen kulturlandskap og vannmiljø. Videre prioriteres areal- og kulturlandskapstilskudd og beitetilskuddene som bidrar til å opprettholde et variert og levende kulturlandskap og naturmangfold i hele landet.

Totalt økes forslaget til avsetningen som har klima- og miljøvirkning med 238 mill. kroner fra 2021 til 2022.

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND

Landbrukets utviklingsfond inneholder viktige virkemidler for investeringer og utviklingsprogram. På grunnlag av kapital situasjonen i fondet foreslås det å øke bevilgningen til fondet med 83 mill. kroner, samtidig som innvilgningsrammen reduseres på en del poster. Det innebærer en samlet innvilgningsramme i 2022 på 1 691 mill. kroner. Forslag til avsetning økes med 51 mill. kroner på ordninger som har klima- og miljøinvesteringer som formål og som har bønder som mottakere: Investerings- og bedriftsutviklingsordningen, verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket, spesielle miljøtiltak i jordbruket, biogassordningen og tiltak i beiteområder.

NORSK FØR

I utredningen om økt bruk av norske førressurser peker Landbruksdirektoratet på to hovedstrategier for å

øke produksjon og bruk av norsk før: (1) Øke norskandelen i kraftføret, (2) Mer og bedre grovfør.

For å øke norskandelen i kraftføret må kornproduksjonen forbedres, produksjonen av proteinvekster økes og bruken av alternative proteinkilder i føret økes. I 2020 var andelen norsk før på 82 pst. Å øke andelen videre krever at konkurransekraften til norske forråvarer bedres. Det er et arbeid som må pågå kontinuerlig. For å bedre grovførproduksjonen vil forskning, rådgiving og bruk av ny teknologi være viktig.

Norsk Landbruksrådgiving (NLR) spiller en viktig rolle for å bidra til økt andel norsk før. Det forutsetter et likeverdig rådgivingstilbud over hele landet og at NLR er organisert på en slik måte at oppgavene løses på en effektiv måte. Departementet vil på dette grunnlag gjennomgå støtten til NLR.

Forslaget til jordbruksoppgjør prioriterer økonomien i produksjon av korn og proteinvekster. Målprisene økes tilsvarende 134 mill. kroner og arealtilskuddene med 13 mill. kroner. Tiltakene jordbruksavtalen kan bidra med er omtalt sektor for sektor i kapittel 7 i proposisjonen.

OPPFØLGING AV WTO-AVTALEN – MÅLPRIS PÅ SVIN

Gjennom WTO-avtalen er Norge forpliktet til å overholde et maksimalnivå på AMS (gul støtte) på 11 449 mill. kroner. Målprisen for melk, korn og svinekjøtt utgjør det meste av norsk AMS-nivå. Prognosert produksjonsomfang i 2021 viser at taket på AMS-støtte kan bli overskredet i inneværende år, før effekt av årets oppgjør. Stortinget har tidligere lagt til grunn at når norsk AMS-nivå tilsier det, skal også svinekjøtt legges om til volummodellen, etter de prinsippene som gjelder for den. Denne endringen må gjennomføres fra 1. juli 2021.

VIDERE OPPFØLGING AV TILTAK FOR INNOVASJON OG VEKST I GRØNTSEKTOREN

Frukt- og grøntsektoren er i vekst og utgjør om lag 17 pst. av verdiskapingen i landbruket. Sektoren har et stort innovasjonspotensial og forbrukertrender tyder på et økt markedspotensial.

Næringen har satt seg ambisiøse vekstmål for 2035. Jordbruksavtalen omfatter virkemidler og tiltak som kan bidra til å nå disse målene. Dette gjelder blant annet satsing på rådgiving, investeringer, tiltak for fornybar energi og teknologiutvikling, presisjonsjordbruk, rekruttering, kompetanse, forskning og utvikling, prosjektrettede virkemidler, sortsutvikling og foredling. I tillegg kommer den foreslåtte økningen i målpriser og distriktstilskudd for frukt, bær, grønnsaker og potet.

En rekke forprosjekter og utredninger som omhandlet ulike deler av grøntsektoren ble igangsatt i 2020, herunder arbeid med utvikling av bærekraftstrategi for sektoren, tiltak for å øke etterspørsel etter norsk

frukt og grønt og økt norskandel i offentlige innkjøp, samt tiltak for å bedre samarbeidet i sektoren. Flere av prosjektene vil pågå utover i 2022. Det er viktig å videreføre satsingen på tiltak som kan bidra til økt innovasjon og vekst for grøntsektoren.

PLANTEPRODUKTER

For å bidra til økt produksjon og økt selvforsyningsgrad på områder hvor det er markedsmuligheter, foreslås følgende hovedendringer:

- Målprisen på matkorn hvete økes med 13 øre per kg.
- Økt prisnedskrivning til korn og økt matkorntilskudd gjør at råvareprisen til mel holdes om lag uendret.
- Bevilgningen til arealtilskuddet til korn økes med 13,1 mill. kroner, ved å øke arealtilskuddet i sone 2 til 7.
- Målprisene på førkorn økes med 10 øre per kg og prisnedskrivningstilskuddet økes, slik at råvarer til kraftfôr blir 2,6 øre dyrere per kg.
- Tilskuddet til lagring av såkorn videreføres med 6 mill. kroner.
- Målprisene på grønnsaker økes med 2,8 pst. og poteter med 16 øre per kg.
- Bevilgningen til distriktstilskuddene til frukt og grønt økes med 3,1 mill. kroner.

Husdyrhold

- Målprisen på melk økes med 8 øre per liter. Grunn-tilskudd geitemelk økes med 10 øre per liter.
- Driftstilskuddet til melkeproduksjon økes med 10 000 kroner i sone 1–4 og med 14 000 kroner i sone 5–7.
- Driftstilskudd til ammekyr økes om lag som for melkekyr.
- Sats tilskudd husdyr økes, tilsvarende 74,4 mill. kroner.
- Satsene i beitetilskuddene økes tilsvarende 27 mill. kroner.
- Arealtilskudd til grovfôr økes med 60,5 mill. kroner med økte sats fra og med sone 3 til og med sone 7.
- Råvarer til kraftfôr blir 2,6 øre dyrere.
- Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid økes med 2,33 pst, og taket per foretak heves med 2 000 kroner.
- Tilskudd til tiltak i beiteområder økes med 3 mill. kroner til totalt 26 mill. kroner. Av disse øremerkes 6,5 mill. kroner til CWD-tiltak.

1.7 Nærmere om viktige politikkområder

Det vises til omtalen i kapittel 7 i proposisjonen, og til komiteens merknader nedenfor.

1.8 Oversikt over postene på kap. 1150 og 4150

1.8.1 Budsjettmessige forhold

1.8.1.1 INNLEDNING

Jordbruksoppgjøret 2021 omfatter i hovedsak budsjettmessige endringer for budsjettåret 2022. Landbruksdirektoratet utarbeider prognoser for forbruket i 2021 på de enkelte ordninger med utgangspunkt i gjeldende sats og regelverk. På bakgrunn av dette fremmes det nye bevilgningsforslag for Stortinget som innebærer endringer og omdisponeringer innenfor gjeldende budsjett 2021, og som tilpasser bevilgningene til det prognoserte behov. Bevilgningsforslagene tar også hensyn til overførte bevilgninger fra året før på de overførbare postene.

1.8.1.2 OVERFØRTE BELØP FRA 2020 OG OMDISPONERING AV BEVILGNINGER I 2021

Overførte beløp fra 2020 til 2021

På de overførbare postene er det overført 31,8 mill. kroner fra 2020 til 2021, jf. tabell 8.1 i proposisjonen.

Prognoser for forbruk i 2021

Forbruksprognosen fra Landbruksdirektoratet for de overførbare postene på kap. 1150 med gjeldende budsjettvedtak og sats i 2021 viser et underforbruk på 30,452 mill. kroner sammenlignet med vedtatt budsjett for 2021, jf. tabell 8.2 i proposisjonen.

I proposisjonen om jordbruksoppgjøret fremmes kun forslag til bevilgningsendringer som følger av justerte tilskuddssatser. Forslag om justeringer av overslagsbevilgningene på grunnlag av endret volum fremmes normalt i nysalderingen av budsjettet. På grunn av betydelige avlingsskader i 2020 og store utbetalinger av kompenserende tilskudd som betales ut i 2021, er det fremmet forslag i revidert nasjonalbudsjett om å øke bevilgningen på kap. 1150 post 71 til 103,8 mill. kroner.

Omdisponeringer i 2021

Summen av udisponerte, overførte midler fra 2020 og innsparinger innenfor budsjettet i 2021 blir etter dette 62,3 mill. kroner. Dette er midler som kan omdisponeres innenfor rammen av uendret budsjett i 2021.

I proposisjonen foreslår regjeringen økning i målprisene for korn fra 1. juli 2021. For matkorn er det foreslått en gjennomsnittlig økning på 12,8 øre/kg, og for førkorn ca. 10 øre per kg. For å regulere engrosprisene på råvarer til kraftfôr og matmel, foreslås det en økning i prisnedskrivningen av norsk korn på 6,3 øre per kg, og en økt prisnedskrivning av norsk korn i matmel med 6,0 øre per kg. For å unngå markedsforstyrrelser, og bidra til at forutsetningene om råvarekostnad i kraftfôrproduksjonen oppfylles, må endringene i prisnedskrivningen av norsk korn gjennomføres fra 1. juli 2021. Den samlede effekt av dette innebærer at bevilgningsbehovet på post

73 øker med 62,3 mill. kroner i 2021, som tilsvarer beløpet det er rom for å omdisponere i 2021.

1.8.1.3 BUDSJETTMESSIGE ENDRINGER FRA 2021 TIL 2022

De budsjettmessige konsekvensene i 2022 av dette jordbruksoppgjøret vil bli fremmet for Stortinget i Prop. 1 S (2021–2022) fra Landbruks- og matdepartementet. I tabell 8.4 i proposisjonen vises det justerte bevilgningsbehov som følge av de foreslåtte endringene i dette jordbruksoppgjøret.

2. Komiteens merknader

2.1 Den økonomiske rammen

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kjell-Idar Juvik, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Charter Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Prop. 200 S (2020–2021) Endringer i statsbudsjettet 2021 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2021 m.m.).

Komiteen viser til at staten la fram sitt tilbud til jordbruket 4. mai 2021. 6. mai meldte jordbruket at de ikke ønsket å gå i gang med jordbruksforhandlinger på dette grunnlaget.

Komiteen viser videre til at jordbrukets krav hadde en samlet ramme på 2 114 mill. kroner, noe som ville lagt til rette for en inntektsvekst på 18 700 kroner per årsverk for å sikre kronemessig lik inntektsvekst som lønsmottakere pluss 30 000 kroner per årsverk for å redusere inntektsgapet til andre grupper i samfunnet.

Komiteen har også merket seg at faglagene også foreslo en investeringspakke på 450 mill. kroner til overgangen fra båsfløs til løsdrift.

Komiteen peker på at statens tilbud hadde en samlet ramme på 962 mill. kroner, hvor det ble lagt til rette for en inntektsvekst for jordbruket på 18 700 kroner per årsverk som skulle sikre en kronemessig lik inntektsvekst som andre grupper.

Komiteen har merket seg at et av kravene fra jordbruket har vært å vurdere endringer i prinsippene for tallgrunnlaget for jordbruksoppgjøret. Komiteen viser til at staten i sitt tilbud foreslo å sette ned et utvalg for å gå gjennom grunnlagstallene til budsjettnemnda, samt grunnlag og forutsetninger for sammenligning av næringsinntekter med lønn for arbeidstakere.

Komiteen viser til at Norge fortsatt står i en alvorlig situasjon med koronapandemien, og at grensene til andre land i lang tid i praksis har vært stengt. Situasjonen i Norge beskrives som den største økonomiske krisen siden andre verdenskrig. Komiteen viser til at det fortsatt er stor arbeidsledighet, og at store deler av næringslivet har hatt vanskeligheter med likviditet og soliditet. Komiteen har merket seg at produksjonen av norske matvarer har økt under koronapandemien og vil anerkjenne den store innsatsen bonden og resten av verdikjeden for mat har utvist i denne situasjonen. Komiteen viser også til at pandemien førte til at staten og faglagene ble enige om et forenklet jordbruksoppgjør i mai 2020. Komiteen viser til at i en situasjon med betydelig usikkerhet i store deler av norsk næringsliv, var det viktig at partene kom fram til enighet om en jordbruksavtale.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, påpeker at dette gav forutsigbarhet og trygge rammer for norsk matproduksjon i en ellers krevende og usikker tid for landet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det er lang praksis for at regjeringen ved brudd i forhandlingene fremmer forslag for Stortinget basert på statens tilbud. Dette er, etter disse medlemmers syn, en nødvendig behandlingsmåte dersom en skal opprettholde den etablerte forhandlingsordningen, noe disse medlemmer ser som svært viktig for å sikre en balansert utvikling i næringen og for å ivareta jordbrukets forskjellige samfunnsroller. Dersom organisasjonene skulle kunne bryte forhandlingene og Stortinget deretter forbedrer eller reduserer statens tilbud, vil det undergrave forhandlingssystemets berettigelse. Disse medlemmer vil ikke bidra til en slik utvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til Innst. 251 S (2016–2017) og inntektsmålet om å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet:

«Komiteen legger til grunn at utøvere i jordbruket, som selvstendig næringsdrivende, skal ha muligheter til samme inntektsutvikling som andre i samfunnet. Inntektsmulighetene må være til stede innenfor en variert bruksstruktur for at norsk jordbruk skal kunne utnytte landets produksjonsmuligheter. For å sikre rekruttering, og for å løfte inntektsmulighetene i næringen, mener komiteen at inntektsmålet skal være å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet. God markedstilpasning og produktivitet utvikling vil være en forutsetning for inntektsdannelsen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Prop. 200 S (2020–2021) bryter på flere punkter med det Stortinget har bestemt skal være jordbrukspolitikken ved behandling av Innst. 251 S (2016–2017). Det er Stortinget som bestemmer de avgjørende målene for norsk landbruks- og matpolitikk.

Blant annet er oppfølgingen av følgende sentrale punkter fra Stortingets behandling av jordbruksmeldingen for svak eller mangelfull:

«Komiteen mener det å øke matproduksjonen med grunnlag i norske ressurser er en viktig del av vår totale beredskap.

Komiteen mener at en inndeling av virkemidlene etter struktur og geografi er viktig for å sikre et landbruk i hele landet med både små og store bruk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at strukturvirke-midlene også vil ha innvirkning på den effekten jordbrukspolitikken har for å sikre et landbruk i hele landet. De største gårdene er ofte lokalisert i de mest sentrale områdene, og distriktslandbruket er ofte preget av en struktur med små og mellomstore bruk. Det er derfor viktig å være bevisst hvilken påvirkning endring av strukturvirke-midlene vil ha for den geografiske spredningen av jordbruket.

Komiteen mener at gode velferdsordninger er et viktig bidrag for å sikre rekrutteringen til jordbruksnæringen. Komiteen viser også til innstillingen til jordbruksoppjøret 2015 (Innst. 385 S (2014–2015)) der det slås fast at det er avgjørende at utøverne i landbruket skal kunne ha sosiale vilkår på linje med andre grupper.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser også til Granvolden-plattformen som slår fast at regjeringen ønsker å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet ved å:

«[a]rbeide for at næringsutøverne i alle produksjoner og på alle typer bruk skal ha reell mulighet til inntektsutvikling på linje med andre i samfunnet. For å sikre rekruttering og inntektsmuligheter for dem som bruker hele eller mesteparten av arbeidskraften sin i næringen, er det viktig å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre i samfunnet. En bærekraftig kostnadsutvikling, god markedstilpasning og produktivtetsutvikling vil være en forutsetning for inntektsutviklingen. Målet er at inntekter for bonden i størst mulig grad hentes fra markedet.»

Disse medlemmer viser til at siden det første jordbruksoppjøret under regjeringen Solberg i 2014 har gjennomsnittlig inntekt per årsverk i jordbruket økt med 118 100 kroner, noe som er 16 000 kroner mer per årsverk enn veksten for lønsmottakere i samme periode. Inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper er med andre ord redusert under denne regjeringen, allerede før årets jordbruksoppjør.

Disse medlemmer viser til at statens tilbud i år la opp til kronemessig lik inntektsutvikling som lønsmottakere. Kronemessig lik utvikling allerede i tilbudet har bare skjedd én gang de siste 40 årene, og disse medlemmer ser dette som et tydelig tegn på at regjeringen i år ønsket å få til et sluttresultat der inntektsforskjellene mellom bønder og andre grupper, målt i kroner, ble ytterligere redusert. Disse medlemmer tar til etterretning at jordbruket ikke ønsket å undersøke gjennom forhandlinger hvor stor denne reduksjonen av inntektsgapet kunne ha blitt i årets oppjør.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at partene før årets oppjør har vært omforent om grunnlagsmaterialet fra Budsjettnemnda, og at jordbruket og staten har lagt inn samme tekniske forutsetninger for utviklingen i produksjonsvolum, driftskostnader, kapitalslit og leasing, rentekostnader og arbeidsforbruk. Flertallet vil understreke at konsensus om grunnlagsmaterialet fra Budsjettnemnda er en grunnleggende forutsetning for den norske modellen med årlige jordbruksoppjør, der faglagene forhandler med staten om økonomisk ramme, struktur og innretning på virkemidler og tilskuddsordninger for landbruket. Flertallet vil videre understreke at også faglagene er representert i Budsjettnemnda og deltar i arbeidet med å utarbeide grunnlagsmaterialet for de årlige jordbruksoppjørene.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, merker seg at både faglagene og staten før årets forhandlinger startet, og nettopp med utgangspunkt i en omforent tilslutning til grunnlagsmaterialet fra Budsjettnemnda, regnet seg fram til nøyaktig samme gjennomsnittstall for kronemessig lik inntektsutvikling i landbruket sammenlignet med andre grupper i samfunnet: 18 700 kroner per årsverk. Det utgjør for jordbruket en vekst på 4 1/2 pst. Dette tallet var også utgangspunktet i statens tilbud for årets jordbruksforhandlinger.

Gjennom de siste to stortingsperiodene har det vært et unisont krav fra faglagene overfor staten at inntektsforskjellen mellom landbruket og andre grupper i samfunnet må reduseres målt i kroner og øre, ikke bare i prosent. Grunnlagsmaterialet fra Budsjettnemnda har da vært brukt som et felles omforent utgangspunkt for å beregne en inntektsutvikling i landbruket som er tilstrekkelig for at dette kan oppnås. I år la regjeringen opp til kronemessig lik inntektsutvikling, basert på tallene i grunnlagsmaterialet, allerede i åpningstilbudet. Dette flertallet konstaterer at ethvert forhandlingsresultat der partene ble enige, dermed ville ha ført til en reduksjon i det kronemessige inntektsgapet mellom landbruket og andre grupper i samfunnet. Dette flertallet

mener det er beklagelig at bruddet i forhandlingene nå avskjærer muligheten til å imøtekomme kravet som faglagene har prioritert høyest i jordbruksforhandlingene gjennom en årrekke.

2.2 Tallgrunnlaget

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg frustrasjonene og uenigheten knyttet til tallgrunnlaget for jordbruksoppgjøret.

Disse medlemmer mener det bør nedsettes et utvalg bestående både av partene i jordbruksoppgjøret og av uavhengige personer med betydelig faglig kompetanse. Utvalget bør ledes av en uavhengig person uten kobling til avtalepartene. Dersom tilliten til grunnlagsmaterialet skal gjenopprettes, er det ikke tilstrekkelig – slik regjeringen foreslår – å nedsette et utvalg bestående utelukkende av representanter fra avtalepartene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener en bred gjennomgang av tallgrunnlaget for jordbruksforhandlingene bør bl.a. inneholde følgende:

- En analyse av om totalalkylen for jordbruket fortsatt skal defineres som et sektorregnskap der sektoren eier all jord, slik at kostnader til jord- og kvoteleie regnes som internomsetning og ikke blir kostnads- eller inntektsført i totalalkylen.
- Utvikling av en modell som gjør det mulig å sammenligne inntektsnivå i jordbruket slik at et fremtidige mål for økonomien i jordbruket kan knyttes til inntektsnivå og ikke bare til utvikling.
- En analyse av om egenkapitalen som brukes i næringen skal skilles ut og gis en separat og nærmere spesifisert avkastning – uavhengig av arbeidsinntekt.
- En vurdering av om kravet til effektivisering av arbeidsforbruk skal endres/fjernes slik at jordbrukerens inntektsmuligheter ikke lenger gjøres avhengig av at arbeidsforbruket stadig reduseres. Det må vurderes om deler av den effektiviseringsgevinsten som legges til grunn, bør tilfalle jordbruket selv.
- Det bør gjøres en vurdering av om det er bedre å gå tilbake til å forhandle om inneværende kalenderår, framfor påfølgende kalenderår. Dynamikken i omverden gjør det utfordrende med prognoser langt frem i tid.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at utvalget som skal vurdere tallgrunnlag, også utreder den faktiske økonomiske situasjon i jordbruket med utgangspunkt i

inntektsmål for jordbruket fra Innst. 251 S (2016–2017), knyttet til faktorene bruksstørrelse, produksjon og geografi.»

Disse medlemmene viser til at Stortingets behandling av jordbruksmeldingen våren 2017, jf. Innst. 251 S (2016–2017), legger rammene for utformingen av landbrukspolitikken.

Disse medlemmer viser til at det tidlig ble klart at jordbrukets organisasjoner ikke så grunnlag for forhandlinger. Disse medlemmer viser til at det ikke er i strid med forhandlingsinstituttet å bryte uten å innlede forhandlingene.

Disse medlemmer har merket seg at det i forkant av årets jordbruksoppgjør er stilt spørsmål fra flere hold om hvorvidt grunnlagsmaterialet fra Budsjettmnda for jordbruket synliggjør den reelle økonomiske situasjonen i landbruket på en god nok måte. Disse medlemmer viser til at regjeringen i lys av dette vil sette ned et utvalg «som skal drøfte og klargjøre prinsipper og metoder, samt muligheter og begrensninger, for måling av inntekter for jordbruket som sektor og for bønder som private næringsdrivende, samt grunnlag og forutsetninger for sammenligning av næringsinntekter med lønn for arbeidstakere».

Disse medlemmer støtter dette, og understreker betydningen av at partene har tillitt til det tallmaterialet som legges til grunn for forhandlingene. Det er derfor viktig at dette arbeidet kan starte opp så raskt som mulig, og med mål om at man har et omforent grunnlag for jordbruksforhandlingene i 2022.

Disse medlemmer mener det må foretas en bred gjennomgang av tallgrunnlaget for jordbruksforhandlingene, og mener at elementer som må inngå i en slik gjennomgang, bl.a. er:

En analyse av om totalalkylen for jordbruket fortsatt skal defineres som et sektorregnskap der sektoren eier all jord, slik at kostnader til jord- og kvoteleie regnes som nullsumregnestykke og dermed ikke blir kostnads- eller inntektsført i totalalkylen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at regjeringen foreslår i proposisjonen å sette ned utvalg som skal drøfte og klargjøre prinsipper og metoder for måling av inntekter for jordbruket. Disse medlemmer mener dagens system med Budsjettmnda for jordbruket fungerer på en tilfredsstillende måte, og mener således at det ikke er behov for et nytt utvalg.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser også til at jordbruket i sitt krav tok opp ulike problemstillinger rundt grunnlagsmaterialet, og peker på at regjeringen foreslår å sette ned et utvalg som skal drøfte og klargjøre prinsipper og metoder, samt muligheter og begrensninger, for måling

av inntekter for jordbruket som sektor og for bønder som selvstendig næringsdrivende, samt grunnlag og forutsetninger for sammenligning av næringsinntekter med lønn for arbeidstakerne. Flertallet støtter at det settes ned et slikt utvalg. Flertallet mener at dette arbeidet bør starte så raskt som mulig, for å sikre at det ikke oppstår en situasjon der kvalitet og relevans i grunnlagsmaterialet fra Budsjettnemnda over tid trekkes i tvil. Hvis det skjer, svikter selve fundamentet under den norske modellen med årlige jordbruksforhandlinger. Samtidig må utvalget få tilstrekkelig tid til å gjennomføre et grundig arbeid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er behov for å utrede en ny modell for måling av inntektsutvikling og inntektsnivå i jordbruket. Elementer som skal vurderes i en slik modell må være: leiekostnader for jord og kvote, fastsettelse av antall timer per årsverk i jordbruket, avkastning på kapital. I tillegg skal det vurderes å endre slik at jordbruksforhandlingene gjelder for inneværende år.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at det i arbeidet med å gjennomgå tallgrunnlag er viktig å forhindre at det i praksis oppstår økonomiske drivere som presser eiendomspriser i landbruket oppover slik at det blir enda mer kapitalkrevende for unge å komme inn i næringen, og at driften ytterligere konsentreres på færre hender.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det etter bruddet har vært et stort engasjement over hele landet til støtte for bøndenes krav. Ved siden av faglaga har «Bondeopprøret» vært en synlig aktør for å tydeliggjøre behovet for en sterkere satsing på norsk matproduksjon.

Disse medlemmer erkjenner at et flertall på Stortinget har til hensikt å i all hovedsak stemme gjennom et jordbruksoppgjør slik det er beskrevet i Prop. 200 S (2020–2021), som igjen er bygd på statens tilbud i jordbruksoppgjøret.

Disse medlemmer vil i denne innstillingen synliggjøre hvilke politiske prioriteringer Senterpartiet vil gjøre i årets jordbruksoppgjør.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for å tette inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper, og viser til inntektsmålet slik det er formulert i Innst. 251 S (2016–2017)

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det i årets oppgjør hadde vært behov for en satsing på minst 1 mrd. kroner ut over det som var statens tilbud i forhandlingene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke rammen i årets jordbruksoppgjør med 1 mrd. kroner.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener det er behov for en opptrappingsplan for å styrke inntektene i jordbruket og mener det er helt grunnleggende for å nå målene som er fastsatt for jordbrukspolitikken. Disse medlemmer viser til at inntekt er både et virkemiddel og et mål i landbrukspolitikken.

Disse medlemmer registrerer at det har vært en kraftig kostnadsøkning på mineralgjødsel og vil peke på mulighetene for å gjennomføre justeringsforhandlinger.

2.3 Forhandlingene

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at jordbrukets organisasjoner valgte å ikke innlede reelle forhandlinger med staten om årets jordbruksoppgjør, på tross av at statens tilbud i jordbruksforhandlingene for 2021 er i tråd med føringene som er lagt i Meld. St. 11 (2016–2017) Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon.

Disse medlemmer understreker at det er avgjørende for forhandlingsinstituttets overlevelse at føringer som Stortinget legger for landbrukspolitikken, er rammer også jordbrukets organisasjoner legger til grunn for de årlige jordbruksforhandlingene.

På bakgrunn av den forutgående prosess, det faktum at statens tilbud er i tråd med føringer fra Stortinget, samt behovet for å ivareta avtaleinstituttet vil disse medlemmer stemme for rammene i statens fremlagte tilbud selv om de etter disse medlemmers mening er i overkant vide.

Disse medlemmer peker på at økt budsjetstøtte kan gi økte produksjonsinsentiver som igjen medfører overproduksjon og fallende priser. I neste omgang vil dette kunne føre til at inntekter fra markedet erstattes av budsjetstøtte, uten at bunnlinsen til den enkelte jordbruksbedrift forbedres totalt sett. En slik politikk er etter disse medlemmers syn uheldig både for jordbruket og for kundene.

Disse medlemmer mener derfor denne balansen mellom marked og budsjetstøtte bør vises mer i retning av inntekter for markedet i kommende jordbruksoppgjør.

Selv om disse medlemmer aksepterer statens tilbud til ramme for forhandlingene, bør det innenfor rammen gjøres vesentlige endringer i fordelingen og ressursbruken i fordelingsforhandlinger mellom partene i jordbruksoppjøret.

Disse medlemmer viser til at forslagene som fremmes i fortsettelsen, er uttrykk for Fremskrittspartiets primærpolitikk, og presiserer at disse medlemmer sekundært vil stemme for regjeringens forslag.

2.4 Trygg mat på norske ressurser og bedre beredskap

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker betydningen av at jordbrukets samfunnsoppdrag er å produsere nok, naturlig og trygg mat på norske naturressurser og dermed gi arbeid, god ernæring og helse. Innbyggernes felles trygghet må forbedres ved å øke selvforsyningen, sikre kanaliseringspolitikken og forsterke beredskapen gjennom økte investeringer i et variert familiejordbruk i hele landet.

Disse medlemmer viser til at Norge er et land som i stor grad består av fjell, fjord og skog, men med lite og spredt matjord. Jordbrukspolitikken som skal sikre mat og arbeidsplasser, må bygge på det landet vi er, og den naturen vi har. Den må bygge på utjevning av sosiale og geografiske forskjeller, og på bruk av all jorda også i distriktene.

Disse medlemmer viser til at stadig flere regioner har fått utfordringer de siste årene. Blant annet i deler av Nord-Norge, på Vestlandet og i økende grad på Sørlandet står betydelige jord- og beiteressurser i fare for å gå ut av drift dersom dagens utvikling og politikk fortsetter.

Disse medlemmer mener målet skal være å øke selvforsyningsgraden til 50 pst. korrigert for import av forråvarer.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen legger til rette for å øke selvforsyningen av mat gjennom å prioritere plantebaserte produksjoner der det er markedsmuligheter og rom for økt norsk produksjon, som korn, frukt og grønt. Disse medlemmer viser til at denne prioriteringen forsterkes ytterligere i statens tilbud gjennom økte målpriser og arealtilskudd på korn og økte målpriser på grønnsaker.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er blitt et sterkere fokus på betydning av matvaresikkerhet og beredskap de senere årene. Disse medlemmer viser til at disse partiene har fremmet en rekke krav for å styrke beredskapen blant annet for mat.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for trygg matproduksjon på norske ressurser.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en risiko og sårbarhetsanalyse som tar hensyn til at verdensmarkedet for mat er mer påvirket av den geopolitiske utviklingen, klimaendringer og andre uforutsette forhold.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det er viktig å legge opp til en høy andel norsk fôr i dyreholdet vårt. Norskandelen av fôret er i dag 82 pst., men flertallet er tilfreds med at regjeringen legger opp til å stimulere til ytterligere økt andel norsk fôr, både grovfor og korn og proteinvekster. Flertallet merker seg at beitetilskuddene, særlig til utmarksbeite, er økt for både småfe og storfe de siste årene, og at regjeringen foreslår å øke disse tilskuddene ytterligere. Flertallet mener også at det er gledelig at det totale jordbruksarealet i drift har vært stabilt under denne regjeringen etter at over 470 000 dekar gikk ut av drift under den rød-grønne regjeringen. Samtidig har nedgangen i antall bruk i drift vært klart lavere under regjeringen Solberg enn under den rød-grønne regjeringen, og er nå på et historisk lavt nivå.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at partiene tidligere har fremmet krav om at det skal settes mål om en selvforsyningsgrad, korrigert for import av fôr, for norske jordbruksmatvarer på 50 pst. innen utløpet av 2026.

Disse medlemmer mener at en forutsetning for å kunne nå mange av de jordbrukspolitiske målene er et effektivt tollvern. Disse medlemmer vil gå inn for å bruke tollvernet maksimalt blant annet gjennom valg mellom prosenttoll- og kronetoll. I tillegg må RÅK-ordningen styrkes og videreutvikles.

2.5 Den grasbaserte matproduksjonen og løsdriftskravet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti påpeker at for å kunne ha arbeidsplasser, bosetting og verdiskaping i hele landet, er Norge avhengig av en tilpasset struktur med melk- og kjøttproduksjon basert på utnytting av gras og utmarksbeite med storfe, sau og geit.

Disse medlemmer viser til at 60 pst. av melkebrukene fortsatt er båsfjøs. Tall fra NIBIO viser at det er i overkant 4 500 produsenter med båsfjøs som vil ha krav om å legge om til løsdrift innen 2034. Brukene som fort-

satt er båsfjøs, ligger i stor grad distriktene. Dette er mindre og mellomstore gårdsbruk som utgjør helt avgjørende deler av den samfunnskritiske infrastrukturen for at Norge skal kunne ha matproduksjon i hele landet. Det er bare gjennom å ha produksjon på slike bruk videre at innbyggerne kan sikres matproduksjon på norske ressurser og bedre beredskap slik Stortinget har bestemt gjennom behandling av Innst. 251 (2016–2017).

Disse medlemmer viser til at investeringsvirkemidlene for alle bruk med 30 kyr eller mindre må bedres for å imøtekomme det myndighetspålagte kravet om løsdrift. Et problem med politikken slik den har vært praktisert de siste årene, er at den bare retter seg inn mot bruk mellom 15 og 30 kyr. Dette betyr at svært mange personer i praksis utelukkes fra å få støtte til å fornye sine bruk selv om brukene er godt eller optimalt tilpasset til naturressursene lokalt. Flere steder vil det hverken være mulig eller ønskelig å skalere opp volumet i produksjonen. Målet bør heller være topp kvalitet i matproduksjonen og verdiskaping på naturressursene på hvert enkelt bruk i et evighetsperspektiv.

Disse medlemmer viser til at det under høringen kom fram at på tross av at mange besetninger har blitt større de siste årene, er gjennomsnittet fortsatt på 14 kyr for brukene for eksempel på Vestlandet. Det illustrerer at det er svært mange gårdsbruk som vil bli borte med gjennomføring av løsdriftskravet med mindre det legges fram en troverdig investeringspakke som tilpasses bruk med inntil 30 kyr, produksjon på norske naturressurser og økt beitebruk. Familiejordbruk i hele landet må sikres.

Disse medlemmer påpeker at denne investeringspakken også må sikre klimavennlig fornying av byggene gjennom utviklingsprogram for trebygg i landbruket. Investeringene som gjennomføres, vil samlet gjennom de private investeringene og investeringstilskuddene, gi oppdrag for mange bedrifter i byggenæringa. Det store omfanget av investeringene som vil gjennomføres, gir også gode muligheter for en større systematisk kompetanseutvikling på klimavennlig innovasjon innen trebyggeri. Målet er at en slik systematisk satsing også skal bidra til økt lokal verdiskaping i hele landet og god ressursutnyttelse i byggebransjen.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en investeringspakke og opptrappingsplan for fornying av båsfjøs i statsbudsjettet for 2022, som sikrer at det vedtatte løsdriftskravet i storfeholdet kan innfris innen 2034. Investeringsprogrammet skal sikre klimavennlig fornying av båsfjøs og tilpasses bruk med inntil 30 kyr, produksjon på norske naturressurser og økt beitebruk.

Dette er viktig for å bidra til at løsdriftskravet ikke medfører at antallet aktive bruk reduseres.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at mange bønder har uttrykt at det er vanskelig å oppfylle kravene til løsdrift selv om det er utsatt til 2034. Disse medlemmer vil derfor at 100 mill. kroner av totalrammen vris til investeringsstøtte under Landbrukets utviklingsfond (LUF), for å imøtekomme investeringsbehov.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå 100 mill. kroner av totalrammen til investeringsstøtte under Landbrukets utviklingsfond (LUF). Det forutsettes at økningen tas innenfor statens forslag til ramme.»

Disse medlemmer anser at det er nødvendig å stimulere til ytterligere konkurranse i meierimarkedet, og viser til at Tine fremdeles har 70–100 pst. markedsandel på ulike meieriprodukter. Disse medlemmer peker på at prisutjevningsordningen for melk eller andre ordninger kan benyttes for å fremme økt konkurranse, mer innovasjon og produktutvikling. Disse medlemmer mener at et viktig tiltak for å styrke konkurransen i meierisektoren kan være å slå sammen det generelle tilskuddet og distribusjonstilskuddet til en egen ordning på 77 øre per liter melk. Dette vil styrke økonomien til aktører som ikke har egen distribusjon og gi mulighet for nyinvesteringer i produksjonen.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen slå sammen det generelle tilskuddet og distribusjonstilskuddet i PU-ordningen til en egen ordning på 77 øre per liter melk. Det forutsettes at økningen tas innenfor statens forslag til ramme.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at antallet melkebønder er halvert de siste 14 årene. I 2034 trer løsdriftskravet i kraft for alle norske melkeprodusenter, og allerede i 2024 kommer det krav som medfører behov for fjøsombygginger. Disse medlemmer mener vi er på overtid for å få til en skikkelig satsing på de mindre melkebrukene før det er for seint, og skape forutsigbarhet og framtidstro for dem som står overfor generasjonsskifte.

Disse medlemmer viser til at NIBIO (2021) på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet har beregnet at overgangen fra båsfjøs til løsdrift medfører et investeringsbehov på 18–23 mrd. kroner fram mot 2034. Det er lagt til grunn at melkeytelsen øker fra drøyt 8 000 til over 9 000 liter per årsku, og at besetningene

blir større. Tar man heller utgangspunkt i at 4 000 bås-fjøs med i snitt 18 årskyr skal bygges om uten noen særlig produksjonsøkning og avdråttøkning, men at de baserer seg på det forgrunnlaget de har og regner med en investeringskostnad på 6,8 mill. kroner per fjøs iht. NIBIO-rapporten, blir det totale investeringsbehovet 27 mrd. kroner.

På bakgrunn av dette foreslår komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti følgende:

«Stortinget ber regjering foreslå en flerårig investeringspakke over IBU-midlene til mindre melkebruk i forbindelse med løsdriftskravet. Dette forutsetter at støttegraden for melkebruk som bygger til under 30 kyr, heves til 50 pst./3,5 mill. kroner, og at melkebruk med under 30 kyr prioriteres ved tildeling av IBU-midler.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan innføringen og innretning av tilskudd til kjøttkvalitet har påvirket muligheten for bruk av beiteressursene.»

2.6 Setring

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at setringen er en stolt del av norsk matkultur. Denne kulturen viser at norske mattradisjoner og lokal produksjon går i hånd i hånd med sentrale mål for miljøet. Gjennom bruk av utmarksbeite og seter-kulturen bidrar melkeproduksjonen ytterligere til å holde kulturlandskapet ved like, ivareta det biologiske mangfoldet og til å skape et land som er attraktivt å oppleve for turister. De kommende årene må lønnsomheten for melkeprodusentene med setring bedres. Slik kan Norge ivareta denne flotte kulturen som gir så mange verdier for samfunnet.

Disse medlemmer viser til at utvikling og forbedring av mobile melkeroboter som kan brukes på både gården og på setra om sommeren, er et godt eksempel på at teknologi kan tilpasses naturgrunnlaget i Norge, og bygge opp under utnyttelse av naturressursene, og bidra til å løse de helhetlige målene for jordbrukspolitikken på en framtidsrettet måte. Prinsippet er at teknologiutviklingen må tilpasses det landet vi er, og den naturen vi har. Det motsatte går ikke. Om man forsøker, kan det få konsekvenser som ubalansert gjeldsvekst, sentralisering og dårligere selvforsyning.

Disse medlemmer viser til at litt over 1 000 bønder, tilsvarende 13 pst. av landets melkeprodusenter, tar med seg kyrne og geitene til seters om sommeren og melker dem der, enten på enkeltseter eller en felleseter. Dette er en nedgang på 60 pst. siden årtusenskiftet. Seterdrifta er en viktig del av norsk kulturarv og ut-

marksbruk, og for øvrig samfunn en spesielt verdsett del av norsk landbruk. Det er kostbart og arbeidskrevende å drifte og vedlikeholde to produksjonsapparater i stedet for ett. Det trengs styrket virkemiddelbruk for å sikre at ikke flere slutter, at det blir attraktivt å videreføre seterdrift ved generasjonsskifte og at også nye brukere og setre kommer til.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det fra og med 2019 var en nasjonal ordning med setertilskudd.

På bakgrunn av dette foreslår dette medlem følgende:

«Stortinget ber regjeringen differensiere det nasjonale setertilskuddet med en sats på 50 000 kroner for 4 uker og deretter 10 000 kroner per uke i opptil 9 uker.»

«Stortinget ber regjeringen innføre nasjonalt foredlingstilskudd på 10 000 kroner per seter.»

«Stortinget ber regjeringen innføre et nasjonalt fellesetertilskudd på 10 000 kroner ekstra per bruker (f.o.m. bruker nr. 2).»

«Stortinget ber regjeringen innføre nasjonal føring om besøksetertilskudd i alle fylker etter samme kriterier som i Trøndelag.»

«Stortinget ber regjeringen prioritere IBU-midler til seteranlegg. Det kan gis opptil 50 pst. investeringsstøtte. Investeringer i infrastruktur som vei, vann og tilkobling til strømmnett støttes også.»

«Stortinget ber regjeringen prioritere investeringer i fossilfri seterdrift gjennom Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling.»

«Stortinget ber regjeringen bevilge 2 mill. kroner til grunnfinansiering av to stillinger ved Kompetansenettverk Lokalmat Vest til styrking av ystefaglig kompetanse i Norge.»

2.7 Kvotepolitikken

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at de siste årene har vært ført en sentraliseringspolitikk med et urealistisk høyt kvotetak som er dårlig tilpasset norsk natur og geografi. I kombinasjon med for dårlig regulering av kvotepolitikken med tanke på å prioritere aktive matprodusenter og unge som skal rekrutteres inn i næringen, har dette ført til at utgiftene til kvotekjøp og kvoteleie har gått kraftig opp. Etter at regjeringen Solberg og tidligere landbruksminister Sylvi Listhaug endret kvotetakene, ble det flere steder over tre ganger dyrere å få kjøpt kvote og dermed muligheten for å produsere melk svekket. Dette er en

viktig årsak til at totaløkonomien for mange melkeprodusenter er svakere enn den burde vært. Inntekter og tilskudd som egentlig burde styrket det aktive jordbruket, har i for stor grad gått til betjening av økende gjeld og utbetalinger til passive mottakere.

Disse medlemmer viser til at kvoteordningen med kvotetak og kvoteregioner er vesentlig for å fordele produksjonen mellom regioner og mellom gårdsbruk slik at vi kan opprettholde gode produksjonsmiljøer også i framtida. Det er viktig å legge den enkeltes forgrunnlag til grunn slik at vi får brukt gress- og beitearealer i landet vårt.

Leieproblematikken med økte leiepriser forsterker nedlegging av enkeltbruk og øker kostnaden for de som leier.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at privat leie og omsetning av melkekvoter må avvikles i løpet av ti år, og at ingen nye leieavtaler kan gå lenger enn til 2031. All ny tildeling av kvoter fra staten må baseres på driftsgrunnlaget til den enkelte bonde.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte avviklingen av melkekvotebørsen og gjeninnføre statlig tildeling av melkekvoter, som skal baseres på lokalt ressursgrunnlag.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til forslaget om å støtte jordbrukets krav i de strukturdrivende virkemidlene.

2.8 Kanaliseringspolitikken

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at denne regjeringen har forsterket kanaliseringspolitikken ved å legge til rette for produksjon av korn og grønnsaker på de beste jordbruksarealene, mens tyngden av grasbasert husdyrhold forblir i distriktene. Disse medlemmer viser til at denne politikken foreslås videreført og styrket av regjeringen gjennom økning av arealtilskudd for grovfôr i sone 3–7. Disse medlemmer viser til at under den rød-grønne regjeringen økte grasarealene i kornområdene, men at denne trenden nå er snudd under denne regjeringen. Disse medlemmer viser også til at det totale kornarealet under de rød-grønne ble redusert med over 360 000 dekar, mens kornarealet under denne regjeringen har vært stabilt fram til ekstremtørken i 2018, og at kornarealet fra 2019 til 2020 økte med 66 000 dekar.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er viktig å legge til rette for produksjon av korn og grønnsaker på den beste og mest

lettdrevne matjorda. Siden 2000 har kornarealet blitt redusert med 15 pst. Dette skyldes blant annet færre kornbruk og at kornarealene faller i randsonene. De neste årene må politikken stimulere til å oppgradere mindre og mellomstore korngårder med inntil 250–300 tonn høstet korn. Med en oppgradering av infrastrukturen på disse brukene med muligheter for å tørke og lagre korn desentralt, vil beredskapen også forsterkes.

Slik frigjøres eksisterende siloer for nasjonal beredskapslagring, og logistikken for norsk korn bedres.

Dette er samtidige viktige grep for å bidra til eierforhold i norsk jordbruk generelt hvor driften er tilpasset et spredt og personlig eierskap. En utvikling med stadig færre aktive kornbønder vil etter hvert utfordre hele den norske jordbruksmodellen både i kornområdene og ellers.

Disse medlemmer viser til at fruktproduksjonen må styrkes på flere produsenter i distriktene i stedet for at også frukt- og bærproduksjonen sentraliseres til de få lettdrevne og store sammenhengene jordbruksområdene i landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at markedspotensialet i Norge kan utnyttes bedre. Blant annet korn, frukt og grønt har markedspotensial i Norge, og det bør insentiveres til økt produksjon av disse gjennom å redusere beitetilskuddet i de beste dyrkingsområdene for korn, frukt og grønt.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen halvere beitetilskuddet i sone 1 og 2, og prioritere utmarksbeitetilskuddet i øvrige områder i større grad. Det forutsettes at endringene gjøres innenfor statens forslag til ramme.»

Disse medlemmer mener videre det er viktig å få økt forproduksjon i Norge, og dermed gjøre oss mindre avhengige av import. Grovførets relative konkurransekraft bør derfor styrkes gjennom å redusere prisnedskrivningen fra korn til kraftfôr. Dette vil for øvrig føre til mer beite og pleie av kulturlandskapet i utmarksstrøk.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke grovførets relative konkurransekraft gjennom å redusere prisnedskrivningen fra korn til kraftfôr. Det forutsettes at endringen gjøres innenfor statens forslag til ramme.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti peker på at kornarealet, mengden korn og kvaliteten på det kornet som blir produsert, har størst innvirkning på sjølforsyningsgraden. Tall fra drifts-

granskningene viser likevel tydelig at årsverksinntekten i kornproduksjonen er svært lav sammenlignet med alle andre produksjoner. Dette gjør at vi kan risikere at sjølforsyningsgraden vil synke ytterligere dersom det ikke gjøres grep for å øke lønnsomheten. Dette er viktig også for å opprettholde grasproduksjon i andre deler av landet. Prisøkningen på råvarer til kraftfôr kan kompenseres med prisnedskrivning i den grad prisøkningen ikke kan tas ut i markedet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti påpeker at lønnsomheten i kornproduksjon må styrkes med en kombinasjon av økte priser og arealtilskudd, med særlig styrking av kornproduksjonen i marginale kornområder. Det må også stimuleres til dyrking av proteinholdige vekster som kan bidra til å redusere avhengigheten av import av disse plantene både til menneskemat og fôr.

2.9 Grøntproduksjonen

Komiteen viser til at frukt, bær, grønnsaker og poteter er produksjoner med et stort potensial på det norske markedet, og at forbrukernes preferanse for sunt, grønt kosthold og for norskproduserte grønntprodukter er økende. Komiteen viser til at regjeringen og faglagene i forbindelse med jordbruksoppgjøret 2019 nedsatte et bredt sammensatt rådgivende utvalg for innovasjon og vekst i norsk grøntnæring. Utvalget kom med sin rapport i mars 2020, med et tydelig mål om 75 pst. vekst i sektoren som helhet og 50 pst. økning i norskandel innen 2035. Utvalget kom også med konkrete anbefalinger for hvordan målet skal nås.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merket seg at flere av aktørene som deltok på den åpne høringen i komiteen, etterlyste oppfølgingen av denne rapporten, blant annet knyttet til innovasjon og forskning og virkemidler som kan bidra til å gi norskproduserte grønntprodukter et fortrinn i markedet. Disse medlemmer støtter dette, og viser bl.a. til at importkonkurransen er økende, bl.a. som en konsekvens av frihandelsavtalen som nylig er inngått med Storbritannia.

Disse medlemmer merker seg også at det bl.a. er behov for investeringer i ny og framtidsrettet teknologi, som blant annet kan avlaste behovet for sesongarbeidskraft i næringen.

Disse medlemmer viser til utviklingen hvor flere produksjoner i grøntsektoren har blitt konsentrert på færre virksomheter og at verdiene av produksjonen i stor grad går til i dagligvarehandelen. Samarbeid mellom partene i arbeidslivet med tiltak for bedre organisering og fordeling i verdikjeden må sørge for at både mat-

produsenter og arbeidstakere i sektoren sikres en rettmessig del av verdiene som skapes innen produksjon og handel med mat. Alle som jobber i Norge, skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår. Med bedre lønnsomhet i næringen i kombinasjon med politikk for at produksjonen skal skje på flere bruk, kan flere rekrutteres inn i næringen, og arbeidet kan i større grad utføres av innenlands arbeidskraft. For at vår felles trygghet og matberedskap skal bli troverdig, må vi ha både folk og kompetanse i landet til å gjennomføre produksjonen. Utdanningstilbud og linjer i grønn sektor både på videregående og fagskoler må derfor styrkes.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, sammen med partene i arbeidslivet, legge fram en plan for å sikre ryddige og norske lønns- og arbeidsvilkår for alle ansatte i jordbruket og frukt- og grøntsektoren, og for å øke rekrutteringen av innenlands arbeidskraft.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker videre på at det er utfordringer i landbruket, spesielt knyttet til grøntproduksjon, når det kommer til lønns- og arbeidsvilkår. Koronapandemien har vist oss hvor avhengige vi er av utenlandsk arbeidskraft for å få denne sektoren til å gå rundt, og disse medlemmer mener det trengs et løft i lønns- og arbeidsvilkår for å sikre stabil arbeidskraft.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en plan for anstendig lønns- og arbeidsvilkår. Planen skal utarbeides i samarbeid med partene i arbeidslivet og faglagene.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak for å sikre nok arbeidskraft, fra både inn- og utland, i årets vekstsesong.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er omfattende frostskafer i frukt i flere regioner med størst omfang i Telemark. Frukt er flerårige kulturer, og utfrysing av hele felt vil ha alvorlige økonomiske konsekvenser for produsentene. Den tyngste komponenten er bortfall av inntekt fordi det ikke er produsert vare å selge før feltene igjen er re-etablert. I tillegg kommer kostnadene med selve re-etableringen som også er store. De ordinære ordninge-

ne for avlingsskadeerstatning har lite effekt for så langvarige produksjonsavbrudd som vi her står overfor, og tilskuddsordningene gjennom Innovasjon Norge til nyplanting og fornying av fruktfelt er allerede bundet opp lang tid fremover i en næring i høy vekst.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen som følge av årets omfattende frostskafer på fruktproduksjon, raskt iverksette endringer i erstatningsordningene og tilskuddsordningene gjennom Innovasjon Norge med sikte på å gi kompensasjon for bortfall av inntekt og produksjon i flere år og kostnadsdekning for re-etablering av produksjonen.»

Disse medlemmer viser til at det er behov for et høyt faglig nivå og gode fasiliteter med moderne teknologi for å få utført det viktige arbeidet med videre utvikling av sortsforedling i frukt og bær. Det ble i 2019 gitt en engangsbevilgning på 5 mill. kroner til Graminors arbeid med sortforedling, og disse medlemmer viser til at det er behov for en ny engangsbevilgning i tråd med jordbrukets krav.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at gjeldende ordning for avlingsskadeerstatning innebærer at det for flerårige vekster både kan betales ut erstatning for avlingsskadeene i skadeåret, og for følgeskader det påfølgende året. Flertallet viser også til at det over LUF finnes en ordning som gir tilskudd til planting av frukttrefelt hvor det kan gis tilskudd til nyplanting innen konvensjonell frukt- og bær dyrking med inntil 35 pst. av godkjent kostnadsoverslag, og for økologisk frukt- og bær dyrking med en støttesats på inntil 50 pst. Flertallet viser videre til at regjeringen fra 2020 har gjort en skatteendring som innebærer at kostnader til etablering av frukt- og bærfelt kan saldoavskrives som anlegg med henholdsvis 10 og 20 pst. per år. Tidligere var dette ikke avskrivbart.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at grøntproduksjon er en svært arealintensiv og arbeidskrevende del av norsk jordbruk. Disse medlemmer vil videre peke på Grøntutvalgets konklusjon fra 2020 om hvor sterk sentraliseringen i grøntsektoren har vært og hvor store produsentene er blitt, og de peker på at næringen har en utfordring med sosial bærekraft når det gjelder arbeidsplasser. Grøntsektoren er den sektoren i norsk jordbruk som fikk de største utslagene etter at staten fjernet tak på flere av tilskuddene i jordbruksavtalen i 2014. Dette har drevet fram volumproduksjon på store arealer og større av-

hengighet av utenlandsk sesongarbeidskraft, mens de minste produsentene reduseres i antall. Disse medlemmer viser til at med færre og større produsenter kan produsentmiljøer forsvinne og visse regioner tape andeler og sakke akterut. Færre foredlingsanlegg og høye fraktkostnader bidrar også til sentralisering av produsentene. Det har skjedd betydelige strukturendringer knyttet til foredlings- og pakkerianlegg.

I jordbruksavtalen for 2020 var oppfølging av grøntutvalgets anbefalinger en av de store satsingene. Disse medlemmer mener at hovedfokus i videre grøntsatsing nå må være å snu den sterke strukturrasjonaliseringen og sentraliseringen i grøntnæringen, slik at flere kan ta del i grøntsatsingen, og at arealer over hele landet som egner seg til grøntproduksjon, i større grad kan brukes til dette.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem strategi for styrket tollvern for å øke norskandelen i forbruket av norske grøntprodukter.»

«Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak for å utnytte mer av arealene over hele landet som er egnet til grøntproduksjon. Dette må inkludere løsninger for mottaks- og foredlingsleddet, samt identifisere utfordringer med tollvern for de ulike kulturene. Gjennomgangen skal være klar i forkant av jordbruksoppgjøret 2022.»

Disse medlemmer viser videre til enigheten blant partene i 2019 om at 9 mill. kroner av IBU-ordningen skulle øremerkes til produsenter som ønsker å etablere småskalaproduksjon av grønnsaker, frukt og bær. Denne øremerkningen er ikke videreført for 2021.

På bakgrunn av dette fremmer komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre en øremerking av IBU-midler til småskala grønt, med en ramme på 20 mill. kroner.»

2.10 Rekruttering og velferdsordninger

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av å sikre rekruttering til landbruket, og mener at vi trenger ikke bare flere unge, men også flere kvinner inn i næringen. Disse medlemmer mener at økt fokus på bondens helse og velferd med gode sosiale vilkår og velferdsordninger, også i forbindelse med svangerskap, vil kunne bidra til at flere ønsker å gå inn i næringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener gode velferdsordninger er viktig for å ivareta bondens helse, velferd og familieliv. Sikker tilgang til avløsertjenester og økonomisk trygghet ved sykdom er av stor betydning for dyrevelferd og menneskevelferd.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Stortinget har pekt på viktigheten av at utøvere i landbruket skal kunne ha sosiale vilkår på linje med andre grupper, og viser spesielt til tilskudd til avløsning ved ferie og fritid og tilskudd til avløsning ved sykdom. Det er viktig at ordningene følger den generelle inntektsutviklingen. Satsene må justeres årlig. Dette bør skje automatisk for at ikke ordningene svekkes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at velferdsordningene er av stor betydning for jordbruksnæringen, og viktig for å ivareta bondens helse, velferd og familieliv. En styrking av velferdsordningene er et godt og målrettet rekrutterings- og likestillingstiltak. Satsene må justeres årlig. Og ordningen må ses på spesielt i forhold til svangerskap og avløsningsmuligheter.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i samråd med næringen, videreutvikle velferdsordningene for jordbruket, og legge fram egen plan om dette i forbindelse med neste års jordbruksoppgjør. Spesielt er det viktig med gode ordninger for avløsning ved ferie, sykdom og fødsel.»

2.11 Dyrevelferd

Komiteen viser til at god dyrevelferd er helt grunnleggende for dyrehold og norsk matproduksjon. Det er viktig for dyrene selv, for bonden, for forbrukernes holdninger og for regjeringen. Arbeidet med god dyrevelferd er noe som krever kontinuerlig bevissthet og oppmerksomhet. Grove og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven er uakseptabelt og kan ikke forsvares.

Komiteen påpeker at alle som holder dyr har ansvaret for dyrevelferden for sine dyr. Dyrevelferdskravene skal følges. Komiteen mener at de aller fleste bønder i Norge er opptatt av å behandle dyrene sine godt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at god dyrevelferd ikke bare er verdifullt i seg selv, men at det også er helt avgjørende for god lønnsomhet i drifta. Her er blant annet KSL-systemet avgjørende, der bonden får

trekk hvis dyrene har sår eller skader, eller ved alvorlige regelbrudd ikke får levert dyrene sine til slakt.

Flertallet viser til at regjeringen har gjort en rekke tiltak for å bedre dyrevelferden i Norge de senere årene. For eksempel gjorde regjeringen det i 2020 obligatorisk for alle svineprodusenter å delta i dyrevelferdsprogram som blant annet omfatter obligatoriske veterinærbesøk. Dyrevelferdsprogrammet må få tid til å virke før det kan forventes full effekt av tiltaket. Likevel viser statistikk fra kjøttkontrollen allerede nå en reduksjon i forekomst av halesår fra 9 til 3 pst., der bare 1,5 pst. er aktive sår.

Flertallet viser også til at Mattilsynet nå gjennomfører en nasjonal tilsynskampanje om dyrevelferd i 600 grisebesetninger av alle typer. Det vil være et nødvendig antall for å kunne si noe representativt om dyrevelferd i en næring med svært ulike besetninger. Flertallet mener det er fornuftig at vi på denne måten vil få et riktig bilde av tilstanden i næringen og effekten av tiltakene. Flertallet viser til at Mattilsynet også har økt bruken av uvarslede tilsyn. Ferske tall fra årets første tertial viser at om lag 2/3 av tilsynene på gris nå er uvarslet.

Flertallet merker seg også at landbruks- og matministeren har varslet at det jobbes med å utarbeide en ny stortingsmelding om dyrevelferd. Disse medlemmer støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det var regjeringen Bondevik II som leverte den forrige dyrevelferdsmeldingen for snart 20 år siden. Siden da har vi fått ny kunnskap om dyrehold og dyrevelferd. Underveis er det også innført flere tiltak og endringer i regelverket. En stortingsmelding vil gi en mulighet til å se nærmere både faglig og politisk på en rekke problemstillinger knyttet til dyrehold. Det vil kunne gi en oversikt både over alt det som gjøres i dag som er bra, og om hvorvidt det er ting som kan gjøres annerledes og bedre i framtida.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at alt dyrehold i Norge skal ha god dyrevelferd. De siste avsløringene om flere grove brudd på regelverket som skal sikre god dyrevelferd innen svinenæringen, er meget alvorlig. Innen svinenæringen må det derfor gjøres et langt mer systematisk arbeid for å sikre at alle dyr har dyrevelferd minimum i tråd med lov- og regelverk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener Mattilsynet må sikres nok ressurser til å kunne følge opp alle besetninger, gjennomføre både planlagte og uanmeldte tilsyn i langt større grad enn nå og kontrollere at rutiner, driftsopplegg og fjøse-

ne er i tråd med dyrevelferdskravene. Blant annet handler dette om å sikre at grisen har tilgang på nok rotmateriale, strø og halm. Alle gårdene trenger dermed systemer og infrastruktur for å håndtere gjødsel med strø og halm. Disse medlemmer mener det må utarbeides en tiltaksplan for hvordan dyrevelferden skal sikres for alle svinebesetninger. For dårlig dyrevelferd på enkelte bruk ødelegger også for de som sørger for god dyrevelferd for sine bruk, og det er ødeleggende for norsk matproduksjon. IBU-midler må bidra til å sikre at nødvendige oppgraderinger gjennomføres slik at alle fjøser utformet og innredet slik at dyrevelferd i henhold til dyrevelferdskravene er mulig å imøtekomme for alle besetninger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at en samlet næringskomité gjennom Innst. 251 S (2016–2017) imøteså «regjeringens videre arbeid med nye metoder for og alternativer til kastrering av hanngris.»

Disse medlemmer viser til at kirurgisk kastrering er smertefullt for grisen. Også når det brukes bedøvelse, vil det være smerter i etterkant.

Disse medlemmer understreker at oppfølgingen fra regjeringens side har vært mangelfull. Det er krittikkverdig særlig fordi det allerede finnes gode alternativer. Vaksine for kastrering er tilgjengelig. Det er også mulig å håndtere kjøtt med grenseverdier av rånelukt på slakterier, og behandlingsmåter som gjør at kjøtt med rånelukt fint kan anvendes.

Disse medlemmer viser til at blant annet Storbritannia har sluttet med kirurgisk kastrering av gris.

Disse medlemmer peker på at god dyrevelferd er en forutsetning for bærekraftig matproduksjon. Avsløringer de siste årene, senest i NRK nylig, har vist at innsatsen for god dyrevelferd må styrkes. Dyr skal få iva-retatt sine naturlige behov og leve gode liv.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det bør etableres positive tiltak som kan stimulere til bedre dyrevelferd hos flere bønder.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå et dyreverntilskudd med kriterier som ligger godt over minimumskravene i holdforskriften. Aktuelle kriterier i ordningen er:

- Tilgang på uteareale for gris og fjørfe (under 1 pst. får være ute i dag).
- Samvær mellom ku og kalv (kommet en løsning som heter SmartCalfCare-binge).
- Alternativer til kirurgisk kastrering av hanngris (som en overgang frem til vedtaket fra 2002 iverksettes).
- Større areal per dyr i fjørfe og svinenæringen.»

2.12 Kjedemakt

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at vi har over tid sett en økende maktkonsentrasjon i dagligvareleddet, og at det i realiteten er tre store kjeder som styrer hele det norske markedet. Denne makten går på bekostning av både primærprodusenter, leverandører og forbrukere, samtidig som det påvirker handlingsrommet vårt i landbrukspolitikken. Disse medlemmer ser det som viktig at makten, men også avkastningen i verdikjeden for mat fordeles bedre. Disse medlemmer viser til at dagligvarekjedene har stort fokus på å selge billig mat, samtidig som vi ser flere eksempler på svært høye lønninger blant toppene i de tre dagligvarekjedene. Dette viser at det er store verdier i verdikjeden for mat, men det er ønskelig at marginene i verdikjeden kan tilfalle også bonden. Disse medlemmer viser til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av dagligvaremeldingen våren 2021 vedtok flere tiltak som skal sikre en bedre maktbalanse, blant annet ble det slått fast at det må sikres mer åpenhet i hele verdikjeden for mat. Det skal også iverksettes tettere tilsyn med konsentrasjonen av kjedemakt, vertikal integrasjon og vertikale bindinger i markedet. Disse medlemmer ser det som viktig at dette arbeidet følges opp raskt.

Disse medlemmer viser til at jordbrukspolitikken påvirkes av andre faktorer enn det som avgjøres i jordbruksavtalen. Konsentrasjon av makt i dagligvaremarkedet er ødeleggende for både målet om å styrke inntekten til bonden, målet om å øke selvforsyningen med utgangspunkt i norske arealressurser samt målet om jordbruk i hele landet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at skal vi ha en jordbrukspolitikk som virker, må maktkonsentrasjonen svekkes og matkjedenes roller som både produsenter, grossister, distributører og detaljister brytes opp. Dette medlem viser Stortingets behandling av Meld. St. 27 (2019–2020), om konkurransesituasjon i dagligvaremarkedet, og til Innst. 185 S (2020–2021) hvor Sosialistisk Venstreparti var eneste parti bak følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sørger for å splitte opp grossist-, distribusjons- og detaljistleddet i norsk dagligvarehandel for å sikre konkurranse innenfor hvert ledd, og hvis nødvendig komme tilbake til Stortinget.»

Dette medlem fremmer dette forslaget på nytt.

2.13 Omlegging av volummodell svin

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener det er viktig

med en fungerende markedsregulering for gris også i framtida.

Komiteen ber Landbruks- og matdepartementet innhente Omsetningsrådets syn på øvre ramme for reguleringslagring av svinekjøtt før fastsetting. Det er regjeringens ansvar at vi ivaretar våre internasjonale forpliktelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at svinekjøtt overføres fra målpris- til volummodellen med virkning fra 1. juli i år. Regjeringen varsler i den forbindelse at markedsregulator kan videreføre en fellesfinansiert reguleringslagring innenfor en ramme på inntil 3 000 tonn. Disse medlemmer har merket seg at det fra flere aktører kom reaksjoner på dette under den åpne høringen, og disse medlemmer støtter innspillet om at det fortsatt må være Omsetningsrådet som skal bestemme størrelsen på reguleringslager.

Disse medlemmer viser til at Norges forpliktelser gjennom WTO-avtalen tilsier at svinekjøtt fra 1. juli 2021 må legges om fra målpris til volummodell.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen la Omsetningsrådet få bestemme størrelsen på reguleringslager i forbindelse med overgang fra målpris til volummodell.»

2.14 Investeringspakke

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti merker seg at statens bidrag til investeringer i landbruket er betydelig, og at avsetningen til ordningen med Bedriftsrettede midler til investering og utvikling (IBU-midlene) har økt med 26 pst. i perioden 2014–2021. Disse medlemmer viser til at regjeringen for 2022 foreslår en ramme til IBU-ordningen på nærmere 680 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at regjeringens politikk er å bruke jordbruksoppkjørene til å styrke grunnlaget for en variert bruksstruktur og en geografisk produksjonsfordeling som sikrer produksjonsgrunnlaget i hele landet. For å videreføre et landbruk over hele landet trengs det et mangfold med både små, mellomstore og store bruk, alt etter hva ressursgrunnlaget lokalt gir rom for. Innenfor melkeproduksjon viser disse medlemmer til at investeringsprosjekter med 15–30 kyr har blitt særlig prioritert i de senere års jordbruksoppkjør. Disse prosjektene har i gjennomsnitt fått en høyere andel tilskudd enn øvrige investeringsprosjekt. I 2020 var i underkant av 45 pst. av prosjektene innenfor bruksstørrelsen 15–30 årskyr etter investering. Dette er en økning på 20 pst. poeng fra 2016. Prioriteringen har hatt god effekt og foreslås videreført. Disse medlemmer støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at politikken har en avgjørende rolle for å bidra til lavere kapitalkostnader gjennom treffsikre investeringstilskudd og -virkemidler for å sikre et aktivt landbruk i hele landet, bedre utnyttning av spredte jord- og beiteressurser og dermed økt verdiskaping på norske naturressurser. Framtidsrettede investeringer og ny teknologivikling som stimuleres, må tilpasses det landet Norge er med hensyn til både naturgrunnlag og klima.

Disse medlemmer går inn for en investeringspakke utenom rammen av jordbruksoppkjøret for å sikre små og mellomstore bruk i distriktene. Det er behov for betydelige investeringer, og det må være mulig å få investeringstilskudd uten at det stilles krav om økning av produksjonen. Investeringer på norske gårdsbruk må ta utgangspunkt i gårdens ressursgrunnlag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det fremdeles er stort behov for å oppgradere driftsapparatet for å imøtekomme nye krav og standarder for driftsbygninger i jordbruket. Ettersepet er i dag trolig større på de mindre og mellomstore brukene enn de største. Dette er en antakelse som underbygges av at gjennomsnittlig produksjonskapasitet etter utbygging er noe lavere nå enn det var for noen år siden. Det vil si at en større andel av de største brukene har gjennomført investeringer, mens turen nå er kommet til mindre og mellomstore bruk. Det er derfor viktig at fornying og standardheving blir gjennomført for disse bruksstørrelsene i tiden framover, og at føringer og regelverk er godt tilpasset dette formålet.

Disse medlemmer viser til at mange av brukene som har investert har imøtekommet kravet om lønnsomhet i investeringsprosjektet ved å øke produksjonsvolumet. Mye tyder på at det er mindre aktuelt for de brukene som gjenstår, på grunn av mindre tilgang til areal og ressurser, og ikke minst fordi den nasjonale markedssituasjonen innen mange av produksjonene, spesielt husdyr, ikke lenger gir rom for økt produksjonsvolum.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av føringene for tildeling av IBU-midler med mål om å sikre at kravet til lønnsomhet i investeringsprosjekter kan møtes på andre måter enn å øke den eksisterende produksjonen på bruket. Gjennomgangen skal være klar i forkant av jordbruksoppkjøret 2022.»

2.15 Strukturvirkemidler

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at da Fremskrittspartiet satt i regjering, ble det gjort betydelige forenklinger og effektiviserings tiltak. Dette ble gjort blant annet gjennom å øke kvotetak. Disse medlemmer mener det er viktig at forenklingsarbeidet fortsetter, og at det skal lønne seg å drive stort.

På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke kvotetaket i melkeproduksjonen til 1,2 mill. liter per bruk.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at dersom det fordeles ressurser under Tilskudd husdyr, Pristilskudd kjøtt og Driftstilskudd melk og kjøtt, må dette innrettes slik at det i størst mulig grad legges til rette for en inntektsutvikling for dem som har størstedelen av sin inntekt fra jordbruket i tråd med føringene fra Meld. St. 11 (2016–2017). Det forutsettes at endringer gjøres innenfor statens forslag til ramme.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at partene frem mot jordbruksoppjøret i 2022 skal gjennomgå alle soneinndelinger i jordbruket, vurdere hensiktsmessigheten av dette og foreslå endringer i forbindelse med jordbruksoppjøret for 2022.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at partene i forbindelse med jordbruksoppjøret for 2022 foreslår forenklinger i tilskuddsstrukturen med utgangspunkt i rapporten Forenklinger av jordbruksavtalens virkemidler fra 2016.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at jordbruket i sitt krav hadde en rekke strukturgrep for å dempe sentraliseringen av matproduksjonen, styrke aktive bønder samt sikre at vi fortsatt skal ha et mangfold av gårdsbruk i Norge. Regjeringen varslet ikke vilje til å imøtekomme noen av disse kravene. Disse medlemmer støtter de strukturkrav som jordbruket har i sitt krav.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre de strukturtiltak som ligger i jordbrukets krav.»

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i kommende jordbruksoppjør innføre tak på tilskudd for å sikre landbruk i hele landet.»

«Stortinget ber regjeringen i kommende jordbruksoppjør bidra til å justere og senke kvotetakene for melkeproduksjonen til et nivå som er tilpasset norsk natur, geografi og ressursgrunnlag og landbruk i hele landet. De som har tilpasset seg dagens høye nivå, kan beholde kvotene eller selge overskytende kvoter tilbake til staten til avtalt pris.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker at årets krav fra jordbruket for bedre strukturvirkemidler må ses på som et forsiktig krav, og som en oppstart på arbeidet med å snu sentraliseringspolitikken fra 2014.

2.16 Ta jorda i bruk

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at årets jordbruksoppjør knyttet til jordbrukets krav, statens tilbud og at det ble brudd i forhandlingene før de startet har fått uvanlig stor oppmerksomhet. Dette medlem tror dette skyldes at fem enkeltbønder skapte #Bondeoprør21, som til nå har over 60 000 tilsluttede personer og støttes av ¾ av Norges befolkning, ifølge en undersøkelse gjort av Natonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er av avgjørende nasjonal betydning at vi legger om retningen av dagens jordbrukspolitikk.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener en ny jordbrukspolitikk må ha som mål om selvforsyning av jordbruksprodukter, med utgangspunkt i norske arealressurser. Skal dette oppnås, er det avgjørende å tette inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet, hvor utgangspunktet er inntektsnivå. En opptrappingsplan må sørge for at jorda tas tilbake i bruk, at produksjonen tar utgangspunkt i forressursene på gården, og at opptrappingen ikke fører til overproduksjon.

Dette medlem mener vi raskt må bli mindre avhengig av importert kraftfôr, og mer avhengig av våre rike utmarksbeiter. 45 pst. av landarealet er godt egnet for utmarksbeite, men kun 35 pst. av dette utnyttes i dag. Kun 2,9 pst. av landarealet er dyrket mark, og 13,5 pst. av denne er nå ute av drift. Det er store regionale forskjeller når det gjelder jord i drift og utmark i bruk. I Rogaland er 7 pst. av jorda ute av drift, mens 37 pst. er ute av drift i Troms og Finnmark. I Troms, som er fylket i landet med høyest beitekvalitet, er kun 18 pst. av utmarksbeitet i bruk.

Dette medlem viser til at selv om det totale jordbruksarealet har gått opp med 0,1 pst. siden 2014, skjer det en sentralisering av produksjonen mot noen geografiske områder. Nedgangen i areal siden 2014 har vært størst i Vestland, Møre og Romsdal, Troms og Finnmark.

For å sikre selvforsyning mener dette medlem det er behov for en ny kurs i jordbrukspolitikken.

Dette medlem mener at tilskuddene over jordbruksavtalen i større grad må innrettes slik at mer av landbruksjorda holdes i hevd og som utnytter grovfôrressursene og beitene bedre – over hele landet.

Dette medlem registrerer at regjeringen mener utviklingen i etterspørselen utfordrer målet om landbruk over hele landet. Bruk av gras- og beitearealene er avgjørende for jordbruksproduksjon mange steder, og for jordbrukets bidrag i distriktpolitikken. Fortsatt fall i etterspørselen etter grasbaserte matvarer vil gjøre det krevende å opprettholde arealbruken. Dette medlem viser til Landbruksdirektoratets rapport om norske fôrressurser, som viser at etterspørsel etter storfekjøtt, sau/lam og meieriprodukter har vært stabil de siste 15 årene. Dette medlem mener at en stabil (og eventuelt synkende) etterspørsel derimot gir rom for økt bruk av norske fôrressurser og høyere sjølforsyning, opprettholdelse av areal og gårdsbruk, men det krever blant annet at man aksepterer en lavere melkeytelse per ku og noe lavere tilvekst.

På bakgrunn av dette foreslår dette medlem følgende:

«Stortinget ber regjeringen om at det fastsettes et mål for melkeytelse på 7 500 kg/ku/år som nasjonalt gjennomsnitt.»

«Stortinget ber regjeringen om at det etableres et kvalitetstilskudd på sau og storfe som fremmer bruk av norsk fôr.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at ifølge SSB har det totale jordbruksarealet i Troms og Finnmark vært stabilt under denne regjeringen fra 2014 til 2020. Under de rød-grønne falt derimot arealet i drift i Troms og Finnmark med nesten 32 000 dekar. I Vestland har totalt areal i drift siden 2014 blitt redusert med rundt 8 000 dekar. Under de rød-grønne var nedgangen på 63 000 dekar. I Møre og Romsdal har det blitt rundt 30 000 færre dekar i drift under denne regjeringen. Tilsvarende nedgang under de rød-grønne var på 59 000 dekar. Med bakgrunn i de faktiske resultatene forrige gang Sosialistisk Venstreparti satt i regjering, mener disse medlemmer at Sosialistisk Venstrepartis ønske om en ny kurs har svært lav troverdighet.

Disse medlemmer viser til at denne regjeringen har ført en tydelig kanaliseringsspolitikk som har gitt re-

sultater. Under de rød-grønne økte grasarealene i kornområdene, men den utviklingen er nå snudd.

Disse medlemmer viser også til at regjeringen har lagt til rette for en variert bruksstruktur der det også er rom for små og mellomstore bruk. For hele perioden til regjeringen Solberg, inkludert jordbruksoppjøret i 2014, har støtten per ku økt 2–3 ganger mer for bruk med 15 kyr enn bruk med 60 kyr eller mer.

Disse medlemmer viser også til at denne regjeringen sammen med faglagene i jordbruksavtalene har styrket tilskuddene til utmarksbeite kraftig. Utmarksbeitetilskuddet for storfe er mer enn doblet siden 2014, og for sau, lam og geit har det vært en økning på 67 pst. Dette er viktig for å stimulere til å bruke fôrressursene i norsk utmark.

2.17 Opptappingsplan for å tette inntektsgapet

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til stortingsvedtaket i 2017 som sier at «[i]nntektsmålet skal være å redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet.» Regjeringen nekter å følge opp dette vedtaket. Dette medlem vil derfor foreslå en opptappingsplan for tetting av inntektsgapet. Inntektsmålet skal gjelde alle produksjoner på alle typer bruk. Det vil være avgjørende dersom vi skal rekruttere ungdom inn i næringen, at noen tør satse på mindre bruk, at vi skal nå målene om å ta jorda i bruk og selvforsyning.

Dette medlem mener det er reist så mange spørsmål knyttet til økonomien, og vederlaget til arbeid og egenkapital for de som arbeider med trygg og sikker matforsyning i landet, at dette ikke kan fortsette lenger. Stortinget vil ikke gjøre sin plikt dersom en ikke tar tak i problemstillingene og sørger for en offentlig gjennomgang. Dette med sikte på opplysning, avklaring og nødvendige endringer.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke rammen i jordbruksavtalen med 1 mrd. kroner, hvorav 700 mill. kroner går til inntektsramme og 300 mill. kroner til investeringspakke.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en konkret opptappingsplan for å tette inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper innen 4 år. Inntektsgapet skal tettes i alle produksjoner, for alle bruksstørrelser og landsdeler. Opptappingsplanen må utformes slik at det ikke fører til overproduksjon, for eksempel gjennom midlertidig etableringsstopp for nye produsenter eller høyere omsetningsavgift for nyetablerte når det er overproduksjon. Dette fastsettes etter råd fra Omsetningsrådet.»

«Stortinget ber regjeringen inkludere mer målrettede velferdsordninger som er tilpasset familieliv og familiejordbruket som en viktig del av opptrappingsplanen.»

«Stortinget ber regjeringen fjerne bunnfradraget.»

Dette medlem mener at særlig inntektene til små og mellomstore bruk må styrkes for å øke matsikkerheten og sikre en spredt bruksstruktur. Det er i dag imidlertid lite rom for omfordeling av midler innen norsk jordbruk. De store brukene er i dag minst like avhengig av tilskudd som de små og mellomstore brukene. Dette medlem mener det må være mulig å øke prisene for norske jordbruksprodukter. I dag legger tollvernet store begrensninger for denne muligheten. Dette medlem mener mulighetene innenfor dagens tollvern må utnyttes for å kunne løfte prisene slik at de større produsentene kan hente ut en større andel av inntektene fra markedet, slik at budsjettstøtten kan brukes aktivt til å bygge oppunder stortingets mål for landbrukspolitikken med landbruk i hele landet, utjevne klimatiske forskjeller og styrke muligheter til å bruke bratte og mindre jordbruksarealer.

2.18 Nedtrappingsplan for tak på tilskudd

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at fjerning av tak på arealtilskuddene har vært en sterk strukturdriver, med et uheldig press på jordleieprisene og økte transportkostnader med negative konsekvenser for miljøet. Dette har medført en strukturasjonalisering i norsk jordbruk som gjør at vi er i ferd med å utvikle et jordbruk som ikke er tilpasset det landet vi skal produsere mat i. Disse medlemmer mener denne utviklingen må stoppes.

Disse medlemmer viser til at før 2014 var takene på 80 dekar for grønnsaker, 40 dekar for frukt og 40 dekar for bær. Disse medlemmer mener det bør innføres tak på tilskuddene igjen for å stimulere til mer produksjon på små og mellomstore bruk og styrke bærekraften i norsk grøntproduksjon.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til at det ikke er noen differensiering på areal i arealtilskuddene. For å stimulere til produksjon på mindre arealer og på flere bruk mener dette medlem at arealtilskuddene må graderes slik at det gis mest støtte til de første fem dekaene.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre tak på arealtilskuddene på: grønnsaker 200 daa; bær 80 daa; frukt 80 daa; potet 300 daa.»

«Stortinget ber regjeringen vedta en tidfestet plan for å gradvis gjeninnføre tak på tilskudd på samme nivå som før 2014, samt trappetrinn i tilskuddene. Dette gjelder tilskuddsordningene for alle produksjoner og arealer, herunder bl.a. husdyrtilskuddene, arealtilskuddene og gjeninnføring av kvantumstak for distriktstilskudd frukt og bær.»

«Stortinget ber regjeringen senke kvotetaket for kumelk til fra 900 til 450 tonn og kvotetaket for geitemelk fra 900 til 200 tonn, uten tilbakevirkende kraft.»

«Stortinget ber regjeringen gi høyere tilskudd til de første fem dekaene med grønnsaker, bær, frukt og potet.»

2.19 Økologisk landbruk

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener videre at støtten til økologisk landbruk er tilstrekkelig, og ønsker derfor ikke at støtten økes ytterligere.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ikke øke støtten til økologisk landbruk utover 2020-nivå.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at økologisk jordbruk har en viktig rolle som spydspiss for å gjøre norsk landbruk mer miljøvennlig og bærekraftig. Like viktig er det økologiske landbrukets hovedintensjon om å drive landbruk mest mulig i samspill med naturen uten tilførte driftsmidler som handelsgjødsel og plantevernmidler. Det gir positive effekter for biologisk mangfold, jordkvalitet og jordstruktur. Disse medlemmer mener det er viktig at det økologiske jordbrukets rolle forsterkes og videreutvikles. De siste årene har det vært en vekst i omsetningen av økologiske produkter, uten tilsvarende økning i norsk produksjon. Dette er ikke i tråd med regjeringens mål om at etterspørselen etter økologisk mat skal dekket av norsk produksjon så langt det er mulig. Det er grunn til å tro at mye av omsetningsveksten dekket av importert vare. Dessverre finnes det ikke gode tall på dette. I «Nasjonal strategi for økologisk jordbruk» for 2018–2030 fra Landbruks- og matdepartementet er det pekt på dette og uttrykt at «[r]egjeringen vil starte et arbeid for å bedre statistikkgrunnlaget på dette området.» EU har satt mål om 25 pst. økologisk landbruk innen 2030 og det er grunn til å vente fortsatt økning i importen av økologiske varer. Disse medlemmer mener vi er nødt til å identifisere hvilke produktgrupper som har importvekst for å kunne målrette virkemiddelbruken for å øke den norske produksjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det må gjeninnføres et tallfestet mål om andel økologisk jordbruksareal i Norge. For å bidra til økt forbruk og mer stabil etterspørsel etter norske økologiske produkter, mener dette medlem at det må settes krav om offentlig innkjøp av norske økologiske produkter.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere et mål om at 20 pst. av landbruket i Norge skal være økologisk innen 2030, og komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for hvordan nå det målet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at statistikken over import av økologiske landbruksvarer kommer på plass i løpet av året.»

2.20 Klima

Komiteen viser til at jordbruksoppkjøret også inneholder virkemidler som bidrar til reduserte utslipp av klimagasser, bedre vannforvaltning og tiltak for å ta vare på pollinerende insekter. Komiteen viser til at regjeringen foreslår å utvide ordningen med tilskudd til frøavl til også å omfatte pollinatorvennlige frøblandinger, og at regjeringen foreslår å bevilge 2 mill. kroner gjennom denne ordningen for å følge opp regjeringens pollinatorstrategi. Komiteen støtter denne prioriteringen, i tillegg til alle de andre tiltakene som ligger i jordbruksavtalen som bidrar til bedre levekår for pollinerende insekter.

Komiteen mener at et aktivt landbruk vil være en helt sentral aktør i det grønne skiftet og morgendagens grønne næringsliv. Samtidig gir landbruket viktige arbeidsplasser over hele landet og trygg mat til norske forbrukere.

Komiteen ser det som viktig at norsk jordbruksproduksjon tilpasses et mer uforutsigbart klima, noe som er viktig for å kunne øke kvaliteten og produksjonen av korn, grovfôr, grønnsaker, frukt og bær som vi kan produsere på våre egne arealer.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at både regjeringen og Stortinget gjennom behandlingen av klimameldingen (Klimaplan 2021–2030) har sagt at klimaavtalen med jordbruket skal ligge til grunn for arbeidet i jordbrukssektoren. Den viktigste oppgaven i klimasammenheng er å redusere utslippene fra jordbruket uten at klimaomstillingen fører til karbonlekkasje, og målet må derfor være reduserte utslipp per

produserte enhet. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å styrke klima- og miljøinnsatsen med over 230 mill. kroner, og støtter denne prioriteringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2022 med tiltak og virkemidler som bidrar til å følge opp klimaavtalen mellom staten og jordbruket, uten at dette svekker norsk matproduksjon på norske ressurser og jordbrukets inntekter slik Stortinget har forutsatt.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser også til at regjeringen over mange år har lagt til rette for at skogen kan brukes mer aktivt som bidrag til binding av CO₂ fra atmosfæren og lagring av karbon. Disse medlemmer påpeker at innsatsen styrkes gjennom klimaplanen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at klimaarbeidet i jordbruket handler om å tilpasse næringa til klimaendringer, øke opptaket og lagring av klimagasser og redusere egne klimagassutslipp. Det handler også om å styrke norsk matvareberedskap for å gjøre norsk matforsyning mindre sårbar for klimahendelser i andre land. Da må vi bruke våre egne arealer best mulig og redusere importen av førråvare, mat, arbeidskraft og innsatsmidler. En geografisk spredning av gårdsbrukene og en mer mangfoldig produksjon på hvert enkelt bruk gjør den norske matproduksjonen mindre sårbar for tørke og ekstremnedbør.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til regjeringens klimamelding (Meld. St. 13 (2020–2021), der regjeringen skriver at

«Det er svært viktig at ein ser på heilskapen når ein skal vidareutvikle verkemiddel som skal bidra til reduserte klimagassutslipp frå jordbrukssektoren. Politikken skal utviklast slik at han best tek hand om og balanserer omsyna til dei landbrukspolitiske måla i heilskap, inkludert klima og miljø, matforsyning, berekraft, naturressursgrunnlaget og helse. Det er òg behov for betre kunnskap og praksis for karbonopptaket i jord, jordhelse og berekraftig bruk av jordbruksareala.» (s. 124)

og at

«Regjeringa vil leggje til rette for auka bruk av norske førressursar, irekna utmarksbeite.» (s. 100)

Dette medlem mener det er viktig å stimulere til klimatiltak i jordbruket som:

- reduserer bruken av fossilt drivstoff og andre ikke-fornybare innsatsfaktorer som mineralgjødsel.
- opprettholder og helst øker norsk matproduksjon, istedenfor at ytterligere norske jordbruksarealer og utmarksbeiter går ut av drift.
- bidrar til et mer klimatilpasset jordbruk som er bedre i stand til å håndtere perioder med mer tørke og nedbør.
- har en teknologi som bidrar til at utslippsreduksjoner må tilpasses strukturen i norsk jordbruk, og ikke omvendt.

2.21 Skog

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, peker på at Norge har betydelige skogressurser, og at den årlige tilveksten er mer enn doblet de siste 100 årene, noe som vil si en tredobling av volumet i norske skoger. Flertallet viser også til at etterspørsel etter råvarer fra skogen har økt, og i fjor passerte hogstvolumet 11 mill. m³ tømmer til industrielle formål.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, påpeker at regjeringens grep for å få bygget flere skogsbilveier og kaier for tømmertransport har vært viktige for å legge til rette for dette. Dette flertallet viser til at det etter ønske fra skog- og trenæringen også er etablert en egen ordning for utbedring av flaskehalsen til hinder for effektiv tømmertransport på fylkesvegnettet. Dette flertallet påpeker også at vedlikeholdsetterslepet på norske veier er betydelig redusert og at årlige bidrag til fylkesveger er tredoblet siden 2013.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at vi ser en rask og spennende utvikling i treindustrien og byggebransjen, og at stadig nye signalbygg i tre ser dagens lys.

Flertallet viser til viktigheten av norsk skogbruk, og mener at skogbruks- og trenæringen har stort potensial.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at skogbruket fortsatt skal prioriteres, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen videreføre støtten til skogbruket under LUF på 2020-nivå. Det forutsettes at en økning tas innenfor statens forslag til ramme.»

2.22 Miljø

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti påpeker at matproduksjonen må skje i et evighetsperspektiv og baseres på norske ressurser og bruk av hele landet. Vi må ha en landbrukspolitikk som

bidrar til nasjonal og global matsikkerhet. Vi kan ikke fortsette en produksjonsform hvor insekter forsvinner, jord forringes, jord går ut av drift i Norge, samtidig som vi importerer kraftfôrråvarer som soya og karbohydrater fra andre land.

Dette medlem mener at driftsmåter som premierer naturmangfold, godt vekstskifte, fangvekster eller jordarbeiding som bedrer jordhelse må være lønnsomt for bonden. Å øke karbonbindingen i jord er dessuten bra for både klimaet og for jorda.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som stimulerer til driftsformer som øker jordhelse og naturlig karbonlagring.»

2.23 Driftstilskudd sau

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener saueholdet er den produksjonen som i størst grad utnytter beitearealene i utmarka og som har desidert dårligst økonomisk utvikling. Produksjonen ser nå ut til å være i balanse med etterspørselen. Det er stort behov for å styrke lønnsomheten i sauenæringen, men det er viktig at bedret økonomi ikke fører til overproduksjon og lavere priser på slakt og lam.

For å bedre økonomien spesielt på små og mellomstore sauebruk vil komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti kreve at det innføres et eget driftstilskudd i saueholdet, og at beitetilskuddene i både inn- og utmark styrkes.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre et eget driftstilskudd i saueholdet.»

2.24 Drenering

Komiteen viser til at drenering er viktig både for å redusere klimagassutslipp fra arealene og for å tilpasse jordbruket til et endret klima. Godt drenert jord gir bedre så- og høsteforhold, økt plantevekst, økt næringsopptak, bedre jordhelse og redusert risiko for jordpakking. Tilfredsstillende drenering er en forutsetning for å få gode avlinger og for å øke norsk planteproduksjon.

Komiteen mener det fortsatt er stort behov for drenering av norsk jordbruksareal.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener dagens ordning med flatt tilskudd på 2 000 kroner per dekar ikke sikrer at de arealene med størst behov for drenering blir drenert, og det blir ofte valgt løsninger som ikke gir tilstrekkelig dreneringseffekt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at overgang til å beregne tilskudd som andel av kostnadsoverslag vil stimulere til økt aktivitet. Det vil også gjøre drenering av små skifter mer lønnsomt.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke bevilgningen til drenering over LUF med 40 mill. kroner til 108 mill. kroner. Tilskuddet til drenering må utmåles som 50 pst. av kostnadsoverslag, begrenset oppad til 6 000 kr/daa.»

2.25 Sterkere importvern

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti peker på at tollvernet er en grunnleggende forutsetning for å kunne føre en selvstendig jordbruks- og matpolitikk – en politikk som må være tilpasset det landet vi bor i. De globale og bilaterale handelsavtalene Norge har inngått (i første rekke WTO, Artikkel 19 og Protokoll 3 til EØS-avtalen) er i ferd med å redusere handlingsrommet for en slik selvstendig politikk så sterkt at det gir grunn til stor bekymring. Dette medlem mener derfor at mulighetene innenfor gjeldende WTO-avtale må utnyttes på en bedre måte enn i dag og at nye bilaterale avtaler som bidrar til å ytterligere redusere handlingsrommet, må unngås.

2.26 Oppdatert jordvernstrategi

Komiteen viser til vedlegg 4 i proposisjonen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen har lagt frem en oppdatert nasjonal jordvernstrategi og peker på at matjorda er den viktigste ressursen for en levende norsk matproduksjon, både for oss i dag og for framtidige generasjoner. Den mest grunnleggende forutsetningen for et aktivt og framtidsrettet norsk jordbruk er at vi tar vare på matjorda.

Flertallet viser til at Norge er et spesielt land å drive jordbruk i ved at vi har lite dyrket mark, små teiger og krevende terreng. I distriktene er mye av dette i bratt terreng, i små teiger og uegnet for produksjon av planter til menneskemat som korn og grønnsaker. God matjord er en knapp ressurs i Norge.

Flertallet viser til at den første nasjonale jordvernstrategien ble lagt frem av regjeringen og vedtatt av Stortinget i 2015, og at denne strategien ble oppdatert i 2018. I 2015 fastsatte også Stortinget et nasjonalt jordvern mål om at maksimalt 4 000 dekar dyrket jord skulle omdisponeres av kommunene hvert år.

Komiteen viser til at det i perioden fra 1994 til 2003 ble omdisponert om lag 11 400 dekar årlig. Komiteen viser til at regjeringen Bondevik II i 2004 fastsatte det første konkrete målet om redusert nedbygging

av dyrket jord, det såkalte halveringsmålet, som innebar et mål om maksimalt 6 000 dekar omdisponert hvert år.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det under den rød-grønne regjeringen ble omdisponert i snitt 7 235 dekar årlig fra landbruk til andre formål.

Flertallet viser til at regjeringen har fulgt opp den nasjonale jordvernstrategien med en rekke tiltak for å skape økt oppmerksomhet og bevissthet rundt viktigheten av den dyrkede jorda. Disse tiltakene har båret frukter, og viser at den løpende omdisponeringen i kommunene de siste årene har gått kraftig ned. KOSTRA-tallene viser at vi ligger an til å nå det nasjonale jordvern målet for fjerde år på rad, om en maksimal omdisponering av 4 000 dekar hvert år. Flertallet er godt fornøyd med at bevisstheten rundt jordvern i kommunene har økt slik at årlig omdisponering i kommunene de fire siste årene har vært 45 pst. lavere enn under den rød-grønne regjeringen.

Komiteen viser til at regjeringen i den oppdaterte strategien foreslår et nytt jordvern mål ved at den årlige omdisponeringen av dyrket jord ikke skal overstige 3 000 dekar, og at målet skal være nådd innen 2025.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, slutter seg til det jordvern målet som regjeringen har foreslått og mener at dette er både ambisiøst og realistisk.

Komiteen viser til at regjeringen i den oppdaterte jordvernstrategien foreslår følgende nye tiltak:

- klargjøre overfor kommunene når det oppstår konsesjonsplikt etter konsesjonsloven for opsjonsavtaler som gjelder dyrket og dyrkbar jord,
- legge til rette for at praktiseringen av jordlovens omdisponeringsbestemmelse skjerpes inn betydelig når det gjelder landbrukets egen nedbygging,
- bidra til arealregnskap for Norge,
- gjennomgå kartgrunnlag og statistikk over jordbruksarealet, for å sikre best mulig oversikt over jordbruksarealet og nedbyggingen og omdisponeringen av det,
- se nærmere på hvordan en kan måle og registrere all nedbygging av dyrket mark som ikke blir registrert i KOSTRA i dag, og vurdere et måltall for samlet nedbygging.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at jordvern er en grunnleggende forutsetning for å sikre en bærekraftig utvikling og matproduksjon over hele landet, samtidig som det er en

forutsetning for norsk samfunns- og matsikkerhet. Disse medlemmer merker seg at foreløpige KOSTRA-tall for 2020 viser en omdisponering av om lag 3 900 dekar dyrket mark. Dette innebærer at dagens jordvernmål om at den årlige nedbyggingen skulle være på 4 000 dekar innen 2020 er nådd. Disse medlemmer ser det som positivt at det konkrete jordvernmål ser ut til å ha bidratt til økt bevisstgjøring og kunnskap om jordvern regionalt og lokalt. Disse medlemmer understreker at ut fra et klimaperspektiv bør det verken bygges på myr, i skog eller på jordbruksarealer. Dersom jordvernmålet skal oppfylles de neste årene, samtidig som utslippene fra nedbygging av arealer ikke skal øke, må nedbyggingen av dyrka jord i stor grad erstattes med bygging på allerede bebygd areal eller åpen fastmark.

Disse medlemmer ser derfor positivt på flere av tiltakene som foreslås i jordvernstrategien, og støtter at det kommer en ytterligere innstramming i jordvernmålet. Den årlige omdisponeringen av dyrket mark skal ikke overstige 3 000 dekar årlig, og dette målet skal være nådd innen 2025. Disse medlemmer støtter dette, og mener dette er et mål som er realistisk, men også ambisiøst. Disse medlemmer ser det også som positivt at det iverksettes tiltak for å begrense landbrukets egen nedbygging, bl.a. ved innføre en strengere behovsprøving for å få tillatelse til å bygge driftsbygninger på dyrket mark.

Disse medlemmer merker seg at det ikke innføres et eget mål for dyrkbar mark. Disse medlemmer understreker betydningen av at den nasjonale jordvernpolitikken er godt forankret i kommunene, og viser til at statsforvalterne har en viktig rolle mht. å bidra til lokal oppfølging.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at regjeringen i den oppdaterte strategien foreslår et nytt jordvernmål ved at den årlige omdisponeringen av dyrket jord ikke skal overstige 3 000 dekar, og at målet skal være nådd innen 2025. Disse medlemmer mener dette er for passivt og foreslår et nytt jordvernmål. Et mer offensivt jordvernmål forutsetter sterkere virkemidler og bedre målemetoder.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn et jordvernmål om maksimalt 2000 dekar dyrket mark omdisponert innen 2026.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak i statsbudsjettet for å nå målet om maksimal omdisponering av 2 000 dekar innen 2026.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet fremmer følgende forslag:

«Prop. 200 S (2020–2021) sendes tilbake til regjeringen, da proposisjonen ikke samsvarer med Stortingets forutsetninger, jf. Innst. 251 S (2016–2017).»

«Stortinget ber regjeringen innlede nye forhandlinger med jordbrukets organisasjoner, og legge fram et nytt tilbud i samsvar med Stortingets forutsetninger. Ny avtale legges fram for Stortinget, og gjeldende avtale forlenges inntil ny avtale er vedtatt.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at utvalget som skal vurdere tallgrunnlag, også utreder den faktiske økonomiske situasjonen i jordbruket med utgangspunkt i inntektsmål for jordbruket fra Innst. 251 S (2016–2017), knyttet til faktorene bruksstørrelse, produksjon og geografi.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for trygg matproduksjon på norske ressurser.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge frem en risiko og sårbarhetsanalyse som tar hensyn til at verdensmarkedet for mat er mer påvirket av den geopolitiske utviklingen, klimaendringer og andre uforutsette forhold.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen, sammen med partene i arbeidslivet, legge fram en plan for å sikre ryddige og norske lønns- og arbeidsvilkår for alle ansatte i jordbruket og frukt- og grøntsektoren, og for å øke rekrutteringen av innenlands arbeidskraft.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen som følge av årets omfattende frostskafer på fruktproduksjon, raskt iverksette endringer i erstatningsordningene og tilskuddsordningene gjennom Innovasjon Norge med sikte på å gi kompensasjon for bortfall av inntekt og produksjon i flere år og kostnadsdekning for re-etablering av produksjonen.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge frem strategi for styrket tollvern for å øke norskandelen i forbruket av norske grøntprodukter.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak for å utnytte mer av arealene over hele landet som er egnet til grønt-

produksjon. Dette må inkludere løsninger for mottaks- og foredlingsleddet, samt identifisere utfordringer med tollvernet for de ulike kulturene. Gjennomgangen skal være klar i forkant av jordbruksoppgjøret 2022.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen, i samråd med næringen, videreutvikle velferdsordningene for jordbruket, og legge fram egen plan om dette i forbindelse med neste års jordbruksoppgjør. Spesielt er det viktig med gode ordninger for avløsning ved ferie, sykdom og fødsel.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen la Omsetningsrådet få bestemme størrelsen på reguleringslager i forbindelse med overgang fra målpris til volummodell.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen om å foreta en gjennomgang av føringene for tildeling av IBU-midler med mål om å sikre at kravet til lønnsomhet i investeringsprosjekter kan møtes på andre måter enn å øke den eksisterende produksjonen på bruket. Gjennomgangen skal være klar i forkant av jordbruksoppgjøret 2022.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en investeringspakke og opptrappingsplan for fornying av båsfjøs i statsbudsjettet for 2022, som sikrer at det vedtatte løsdriftskravet i storfeholdet kan innfris innen 2034. Investeringsprogrammet skal sikre klimavennlig fornying av båsfjøs og tilpasses bruk med inntil 30 kyr, produksjon på norske naturressurser og økt beitebruk. Dette er viktig for å bidra til at løsdriftskravet ikke medfører at antallet aktive bruk reduseres.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen i kommende jordbruksoppgjør innføre tak på tilskudd for å sikre landbruk i hele landet.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen i kommende jordbruksoppgjør bidra til å justere og senke kvotetakene for melkeproduksjonen til et nivå som er tilpasset norsk natur, geografi og ressursgrunnlag og landbruk i hele landet. De som har tilpasset seg dagens høye nivå, kan beholde kvotene eller selge overskytende kvoter tilbake til staten til avtalt pris.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2022 med tiltak og virkemidler som bidrar til å følge opp klimaavtalen mellom sta-

ten og jordbruket, uten at dette svekker norsk matproduksjon på norske ressurser og jordbrukets inntekter slik Stortinget har forutsatt.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en plan for anstendig lønns- og arbeidsvilkår. Planen skal utarbeides i samarbeid med partene i arbeidslivet og faglagene.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen sikre at statistikken over import av økologiske landbruksvarer kommer på plass i løpet av året.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 17

Prop. 200 S (2020–2021) sendes tilbake til regjeringen, da proposisjonen ikke samsvarer med Stortingets forutsetninger, jf. Innst. 251 S (2016–2017).

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen innlede nye forhandlinger med jordbrukets organisasjoner, og legge fram et nytt tilbud i samsvar med Stortingets forutsetninger. Ny avtale legges fram for Stortinget, og gjeldende avtale forlenges inntil ny avtale er vedtatt.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen øke rammen i årets jordbruksoppgjør med 1 mrd. kroner.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak for å sikre nok arbeidskraft, fra både inn- og utland, i årets vekstsesong.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen foreslå 100 mill. kroner av totalrammen til investeringsstøtte under Landbrukets utviklingsfond (LUF). Det forutsettes at økningen tas innenfor statens forslag til ramme.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen slå sammen det generelle tilskuddet og distribusjonstilskuddet i PU-ordningen til en egen ordning på 77 øre per liter melk. Det forutsettes at økningen tas innenfor statens forslag til ramme.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen halvere beitetilskuddet i sone 1 og 2, og prioritere utmarksbeitetilskuddet i øvrige områder i større grad. Det forutsettes at endringene gjøres innenfor statens forslag til ramme.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen styrke grovførets relative konkurransekraft gjennom å redusere prisedskrivningen fra korn til kraftfôr. Det forutsettes at endringen gjøres innenfor statens forslag til ramme.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen øke kvotetaket i melkeproduksjonen til 1,2 mill. liter per bruk.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen sikre at dersom det fordeles ressurser under Tilskudd husdyr, Pristilskudd kjøtt og Driftstilskudd melk og kjøtt, må dette innrettes slik at det i størst mulig grad legges til rette for en inntektsutvikling for de som har størstedelen av sin inntekt fra jordbruket i tråd med føringene fra Meld. St. 11 (2016–2017). Det forutsettes at endringer gjøres innenfor statens forslag til ramme.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen sørge for at partene frem mot jordbruksoppgjøret i 2022 skal gjennomgå alle soneinndelinger i jordbruket, vurdere hensiktsmessigheten av dette og foreslå endringer i forbindelse med jordbruksoppgjøret for 2022.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen sørge for at partene i forbindelse med jordbruksoppgjøret for 2022 foreslår forenklinger i tilskuddsstrukturen med utgangspunkt i rapporten Forenklinger av jordbruksavtalens virkemidler fra 2016.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen ikke øke støtten til økologisk landbruk utover 2020-nivå.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen videreføre støtten til skogbruket under LUF på 2020-nivå. Det forutsettes at en økning tas innenfor statens forslag til ramme.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 31*

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan innføringen og innretning av tilskudd til kjøttkvalitet har påvirket muligheten for bruk av beiteressursene.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen gjennomføre de strukturtiltak som ligger i jordbrukets krav.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen legge til grunn et jordvern mål om maksimalt 2000 dekar dyrket mark omdisponert innen 2026.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak i statsbudsjettet for å nå målet om maksimal omdisponering av 2 000 dekar innen 2026.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 35*

Stortinget ber regjering foreslå en flerårig investeringspakke over IBU-midlene til mindre melkebruk i forbindelse med løsdriftskravet. Dette forutsetter at støttegraden for melkebruk som bygger til under 30 kyr, heves til 50 pst./3,5 mill. kroner, og at melkebruk med under 30 kyr prioriteres ved tildeling av IBU-midler.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen differensiere det nasjonale setertilskuddet med en sats på 50 000 kroner for 4 uker og deretter 10 000 kroner per uke i opptil 9 uker.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen innføre nasjonalt foredlingstilskudd på 10 000 kroner per seter.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen innføre et nasjonalt fellessetertilskudd på 10 000 kroner ekstra per bruker (f.o.m. bruker nr. 2).

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen innføre nasjonal føring om besøkssetertilskudd i alle fylker etter samme kriterier som i Trøndelag.

Forslag 40

Stortinget ber regjeringen prioritere IBU-midler til seteranlegg. Det kan gis opptil 50 pst. investeringsstøtte. Investeringer i infrastruktur som vei, vann og tilkobling til strømmett støttes også.

Forslag 41

Stortinget ber regjeringen prioritere investeringer i fossilfri seterdrift gjennom Verdskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling.

Forslag 42

Stortinget ber regjeringen bevilge 2 mill. kroner til grunnfinansiering av to stillinger ved Kompetansenettverk Lokalmat Vest til styrking av ystefaglig kompetanse i Norge.

Forslag 43

Stortinget ber regjeringen starte avviklingen av melkekvotebørsen og gjeninnføre statlig tildeling av melkekvoter, som skal baseres på lokalt ressursgrunnlag.

Forslag 44

Stortinget ber regjeringen gjeninnføre en øremerking av IBU-midler til småskala grønt, med en ramme på 20 mill. kroner.

Forslag 45

Stortinget ber regjeringen foreslå et dyreverntilskudd med kriterier som ligger godt over minimumskravene i holdforskriften. Aktuelle kriterier i ordningen er:

- Tilgang på uteareale for gris og fjørfe (under 1 pst. får være ute i dag).
- Samvær mellom ku og kalv (kommet en løsning som heter SmartCalfCare-binge).
- Alternativer til kirurgisk kastrering av hanngris (som en overgang frem til vedtaket fra 2002 iverksettes).
- Større areal per dyr i fjørfe og svinenæringen.

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sørger for å splitte opp grossist-, distribusjons- og detaljistleddet i norsk dagligvarehandel for å sikre konkurranse innenfor hvert ledd, og hvis nødvendig komme tilbake til Stortinget.

Forslag 47

Stortinget ber regjeringen om at det fastsettes et mål for melkeytelse på 7 500 kg/ku/år som nasjonalt gjennomsnitt.

Forslag 48

Stortinget ber regjeringen om at det etableres et kvalitetstilskudd på sau og storfe som fremmer bruk av norsk fôr.

Forslag 49

Stortinget ber regjeringen øke rammen i jordbruksavtalen med 1 mrd. kroner, hvorav 700 mill. kroner går til inntektsramme og 300 mill. kroner til investeringspakke.

Forslag 50

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en konkret opptrappingsplan for å tette inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper innen 4 år. Inntektsgapet skal tettes i alle produksjoner, for alle bruksstørrelser og landsdeler. Opptrappingsplanen må utformes slik at det ikke fører til overproduksjon, for eksempel gjennom midlertidig etableringsstopp for nye produsenter eller høyere omsetningsavgift for nyetablerte når det er overproduksjon. Dette fastsettes etter råd fra Omsetningsrådet.

Forslag 51

Stortinget ber regjeringen inkludere mer målrettede velferdsordninger som er tilpasset familieliv og familiejordbruket som en viktig del av opptrappingsplanen.

Forslag 52

Stortinget ber regjeringen fjerne bunnfradraget.

Forslag 53

Stortinget ber regjeringen innføre tak på arealtilskuddene på: grønnsaker 200 daa; bær 80 daa; frukt 80 daa; potet 300 daa.

Forslag 54

Stortinget ber regjeringen vedta en tidfestet plan for å gradvis gjeninnføre tak på tilskudd på samme nivå som før 2014, samt trappetrinn i tilskuddene. Dette gjelder tilskuddsordningene for alle produksjoner og arealer, herunder bl.a. husdyrtilskuddene, arealtilskuddene og gjeninnføring av kvantumstak for distriktstilskudd frukt og bær.

Forslag 55

Stortinget ber regjeringen senke kvotetaket for kumelk til fra 900 til 450 tonn og kvotetaket for geitemelk fra 900 til 200 tonn, uten tilbakevirkende kraft.

Forslag 56

Stortinget ber regjeringen gi høyere tilskudd til de første fem dekarne med grønnsaker, bær, frukt og potet.

Forslag 57

Stortinget ber regjeringen etablere et mål om at 20 pst. av landbruket i Norge skal være økologisk innen 2030, og komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for hvordan nå det målet.

Forslag 58

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som stimulerer til driftsformer som øker jordhelse og naturlig karbonlagring.

Forslag 59

Stortinget ber regjeringen innføre et eget driftstilskudd i saueholdet.

Forslag 60

Stortinget ber regjeringen øke bevilgningen til drenering over LUF med 40 mill. kroner til 108 mill. kroner. Tilskuddet til drenering må utmåles som 50 pst. av kostnadsoverslag, begrenset oppad til 6 000 kr/daa.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 18 400 000 til kr 14 938 000	3 462 000
	70	Markedstiltak, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 273 145 000 til kr 272 400 000	745 000
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 3 896 050 000 til kr 3 958 331 000	62 281 000
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 9 566 800 000 til kr 9 563 527 000	3 273 000
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 291 309 000 til kr 264 893 000	26 416 000
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 1 553 145 000 til kr 1 524 760 000	28 385 000

II

Landbruks- og matdepartementet gis fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til det framlagte forslag til jordbruksoppgjør, herunder tiltak som er knyttet til bevilgninger i 2022.

Oslo, i næringskomiteen, den 11. juni 2021

Geir Pollestad

leder

Guro Angell Gimse

ordfører

